

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra germanistiky

Diplomová práce

Distanční výuka v hodinách německého
jazyka

Distance learning in German language
lessons

Vypracovala: Bc. Anna Šimečková

Ročník a aprobace: 1. ČJn – NĀn

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Hana Andrášová, Ph.D.

České Budějovice 2021

Prohlašuji, že jsem svoji diplomovou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu své kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 09. 07. 2021

.....
Anna Šimečková

Poděkování

Na tomto místě bych nejdříve ráda poděkovala paní doc. PaedDr. Haně Andrášové, Ph.D., která mou práci vedla a odborně posuzovala. Zvláštní poděkování patří i ostatním, kteří mi pomáhali tuto diplomovou práci dokončit. V poslední řadě bych chtěla poděkovat žákům Základní a Mateřské školy Větřní za ochotu při vyplňování evaluačních formulářů, svým rodičům a mému příteli za to, že mě po celou dobu mého studia plně podporovali.

Anotace

Tato diplomová práce reaguje na nově vzniklou potřebu distanční výuky v době koronavirové krize.

V teoretické části jsou prezentována specifika distanční výuky cizích jazyků, přičemž zároveň byly provedeny rešerše odborných textů a závěrečných zpráv ČŠI k distanční výuce němčiny a dále je podán přehled o počítačových aplikacích, které mají učitelé cizích jazyků k dispozici k přípravě vlastní výuky.

Hlavní důraz je kladen na empirickou část práce. V ní je velmi detailně analyzována učebnice Team Deutsch včetně všech materiálů, které jsou k dispozici online, a to zejména z hlediska možností jejich využití v distanční výuce. Selektivně, na základě vlastní metodologie, jsou vybrány vhodné texty a vhodná cvičení, na tomto základě je navrhnout konkrétní postup při práci s nimi ve výuce. Tyto materiály jsou testovány, monitorovány a vyhodnocovány na základě evaluačních formulářů. Na základě získaných poznatků a za využití specifického softwaru a vybraných počítačových aplikací jsou navrženy vlastní texty a cvičení vhodné pro distanční výuku němčiny a jejich použití je ověřeno ve vlastní pedagogické praxi.

Klíčová slova:

distanční výuka, cizí jazyk, výukové programy, analýza učebnice

Abstract

This diploma thesis responds to the newly emerging need for distance learning during the coronavirus crisis.

The theoretical part presents the specifics of distance learning of foreign languages, while searches of professional texts and final reports of CSI for distance learning of German and an overview of computer applications that foreign language teachers have available to prepare their own teaching.

The main emphasis is on the empirical part of the work. It analyzes the Team Deutsch textbook in great detail, including all materials available online, especially in terms of the possibilities of their use in distance learning. Selectively, on the basis of own methodology, suitable texts and suitable exercises are selected, on this basis a specific procedure for working with them in teaching is proposed. These materials are tested, monitored and evaluated on the basis of evaluation forms. Based on the acquired knowledge and using specific software and selected computer applications, own texts and exercises suitable for distance learning of German are designed and their use is verified in our own pedagogical practice.

Key words:

distance learning, foreign language, tutorials, textbook analysis

Obsah

Úvod	9
1 Výuka německého jazyka na základních školách	10
2 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání	12
2.1 Vymezení Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání v systému kurikulárních dokumentů	12
2.1.1 Systém kurikulárních dokumentů	12
2.1.2 Principy Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání 13	
2.2 Klíčové kompetence	13
2.2.1 Kompetence k učení	14
2.2.2 Kompetence k řešení problémů	15
2.2.3 Kompetence komunikativní	15
2.2.4 Kompetence sociální a personální	15
2.2.5 Kompetence občanské	15
2.2.6 Kompetence pracovní	16
2.2.7 Kompetence digitální	16
2.3 Vzdělávací oblasti	16
2.4 Jazyk a jazyková komunikace	17
2.5 Další cizí jazyk	18
2.6 Standardy pro základní vzdělávání	20
3 Společný evropský referenční rámec pro jazyky	22
3.1 Evropské jazykové portfolio	23
3.1.1 Jazykový životopis	24
3.1.2 Jazykový pas	24
3.1.3 Sbírká prací a dokumentů	25
3.1.4 Můj pokrok	25

3.1.5	Pro učitele.....	25
4	Distanční vzdělávání	26
5	Distanční výuka v německém jazyce dle ČŠI	27
6	Výukové programy	29
6.1	Google Clasroom a Google Meet.....	29
6.2	Wordwall.....	30
6.3	Wocabee	31
6.4	LiveWorkSheets	32
6.5	Flippity	34
6.6	Quizlet	35
6.7	Umimeto.....	36
7	Učebnice	37
8	Team Deutsch	39
8.1	Učebnice.....	39
8.2	Pracovní sešit	42
8.3	Metodická příručka pro učitele	43
9	Podrobná analýza cvičení z hlediska vhodnosti využití při distanční výuce	46
9.1	Nácvik výslovnosti	46
9.2	Slovní zásoba	47
9.3	Gramatika	52
9.4	Pravopis.....	55
10	Řečové dovednosti v učebnicovém souboru <i>Team Deustch</i>	57
10.1	Čtení s porozuměním	58
10.2	Mluvení	62
10.3	Psaní	64
10.4	Poslech s porozuměním.....	68

11 Vhodná cvičení pro trénink řečových dovedností v průběhu distanční výuky
71

Diskuse	77
Závěr.....	78
Resumé	80
Seznam použité literatury	82
Seznam internetových zdrojů	83
Seznam obrázků a tabulek	84

Úvod

Tato diplomová práce se bude zabývat výukou německého jazyka v době distanční výuky. Práce bude rozdělena na teoretickou a empirickou část, kdy na část empirickou bude kladen větší důraz.

V teoretické části bude představen *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. V této kapitole budou prezentovány kurikulární dokumenty, principy *Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání*, klíčové kompetence, vzdělávací oblasti a standardy pro základní vzdělávání. V další části teoretické práce bude krátce představen *Společný evropský referenční rámec pro jazyky* a jeho nedílná součást *Evropské jazykové portfolio*. Dále budou v teoretické části charakterizovány specifika distančního vzdělávání a budou provedeny rešerše odborných textů České školní inspekce týkajících se výuky německého jazyka v době distanční výuky. Poslední kapitolu v teoretické části bude zaujímat přehled počítačových a webových aplikací, které mají učitelé cizích jazyků k dispozici při plánování vlastní výuky.

Hlavní důraz bude kladen na empirickou část práce, v níž bude detailně analyzován učebnicový soubor *Team Deutsch* a *Team Deutsch neu* včetně všech materiálů, které jsou k dispozici online, a to zejména z hlediska možností jejich využití v distanční výuce. V empirické části práce budou představeny jazykové prostředky a řečové dovednosti. Ke každému jazykovému prostředku a řečové dovednosti budou uvedena cvičení, pracovní listy nebo celé přípravy na online hodiny, které byly v rámci pedagogické praxe vyzkoušeny.

Na základě evaluačních formulářů, které budou vyplněny žáky Základní a Mateřské školy Větrní se pokusím zjistit, která cvičení pro trénink řečových dovedností a jazykových prostředků jsou v době distanční výuky vhodná, a která naopak ne.

1 Výuka německého jazyka na základních školách

Německý jazyk je západogermánským jazykem, kterým na celém světě hovoří zhruba 185 milionů lidí. Němčinu jako mateřský jazyk používá asi 90 – 100 milionů obyvatel. 80 milionů mluvčích tento jazyk využívá jako svůj druhý jazyk, lze o něm tedy hovořit jako o světovém jazyku. Z toho vyplývá, že je německý jazyk pro české žáky velice důležitý a v mnoha ohledech i velice přínosný.

Německo a Rakousko jsou našimi největšími sousedy a obchodními partnery. Budoucí absolventi základních, středních, ale i vysokých škol mohou právě v těchto státech poznat nové přátele, životní partnery, novou kulturu, přírodní a kulturní památky kterých je v těchto státech nespočet a hlavně mohou získat i velmi lukrativní a dobře placené pracovní pozice. Právě toto bývá pro žáky tou největší motivací při samotné výuce.

Jak na školách základních, tak i na školách odborných hrála výuka cizích jazyků v historii českého školství vždy velmi důležitou roli. Vývoj výuky cizích jazyků byl úzce spjat s jednotlivými obdobími našich dějin, a to s sebou neslo určitá specifika. Ještě v první polovině 20. století byly dominantními jazyky řečtina, latina a němčina.

„Například ve školním roce 1927/28 byly ve školách na území Čech, Moravy a Slezska vyučovány tyto cizí jazyky jako povinné. Na všech gymnasiích byla vyučována latina a němčina a to ve všech osmi ročnících, dalším vyučovaným jazykem byla řečtina a to už od 5. ročníku. V reálných gymnasiích tomu bylo obdobné, hlavními jazyky byla němčina a latina, dalším cizím jazykem byla francouzština nebo angličtina též povinná od 5. ročníku. Ve školách reálných se vyučoval jazyk německý a to ve všech sedmi ročnících a dalším vyučovaným cizím jazykem byl jazyk francouzský.“ (PRŮCHA, 1999, str. 254)

Dle uvedeného přehledu můžeme vidět, že v této době byla němčina dominantním jazykem, podobně tomu bylo i v období druhé světové války. Tento fakt odpovídal i tomu, že na území Čech žilo mnoho německých, či rakouských obyvatel, to se týkalo hlavně českého pohraničí. Po druhé světové válce se ale vše změnilo. V Československu vyhrála volby komunistická strana a všechen vliv proudil na východ. To se odrazilo i na všech českých školách. V roce 1948 byl školským zákonem zaveden jednotný vzdělávací systém. Tento systém zavedl mnoho změn. Tou nejpodstatnější

změnou bylo zavedení ruského jazyka jako povinného cizího jazyka na všech základních i na všech středních školách. Výuka němčiny jako cizího jazyka byla přesunuta až na školy střední, tzn., že některá část populace se s jiným než ruským jazykem po celých 40 let vůbec nesešla. (PRŮCHA, 1999, str. 256)

Změna nastala až po Sametové revoluci v roce 1989. V tomto roce byla zrušena povinnost vyučovat pouze ruský jazyk. Začaly se tedy vyučovat i další cizí jazyky např. němčina, italština, francouzština atd. a to na všech úrovních českého vzdělávání. V 90. letech byla zavedena povinná výuka cizího jazyka v 5. ročníku základní školy, tzn. ve věku 11 let. Druhý cizí jazyk byl vyučován jako volitelný v 7. – 9. ročníku. Na počátku 90. let se s výukou začínalo v 5. ročníku, v polovině 90. let ve 4. ročníku a v současné době se s výukou cizích jazyků začíná již ve 3. ročníku základní školy. Druhý cizí jazyk se na základních školách vyučuje nejpozději od 8. ročníku. (PRŮCHA, 1999, str. 256)

V dnešní době je hlavním světovým jazykem jazyk anglický. Tímto jazykem bychom se měli být schopni dorozumět po celém světě. Proto se v českých školách začíná nejprve s výukou anglického jazyka. Německý jazyk, či další cizí jazyky jako je: španělština, italština a francouzština jsou nabízeny, jak už jsem uvedla výše, nejpozději od 8. ročníku, a to podle podmínek dané školy. Není to ale správné řešení. Podle mého názoru by se mělo začít s výukou jiného cizího jazyka, třeba například s němčinou. Němčina je, jak už jsem uvedla, jazykem našeho největšího souseda, z toho důvodu je pro nás tento jazyk přínosnější a důležitější. Dalším důvodem pro výuku němčiny před angličtinou je, že je němčina na začátku těžší a poté jednodušší, u jazyka anglického je tomu naopak. Při výuce jazyka anglického jako druhého cizího jazyka, by mohli žáci využívat znalostí z výuky jazyka německého. V obou jazycích můžeme najít mnoho podobností, které nám výuku usnadňují.

Závazným dokumentem pro výuku cizích jazyků na ZŠ je *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*, tento dokument je blíže prezentován níže.

2 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

2.1 Vymezení Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání v systému kurikulárních dokumentů

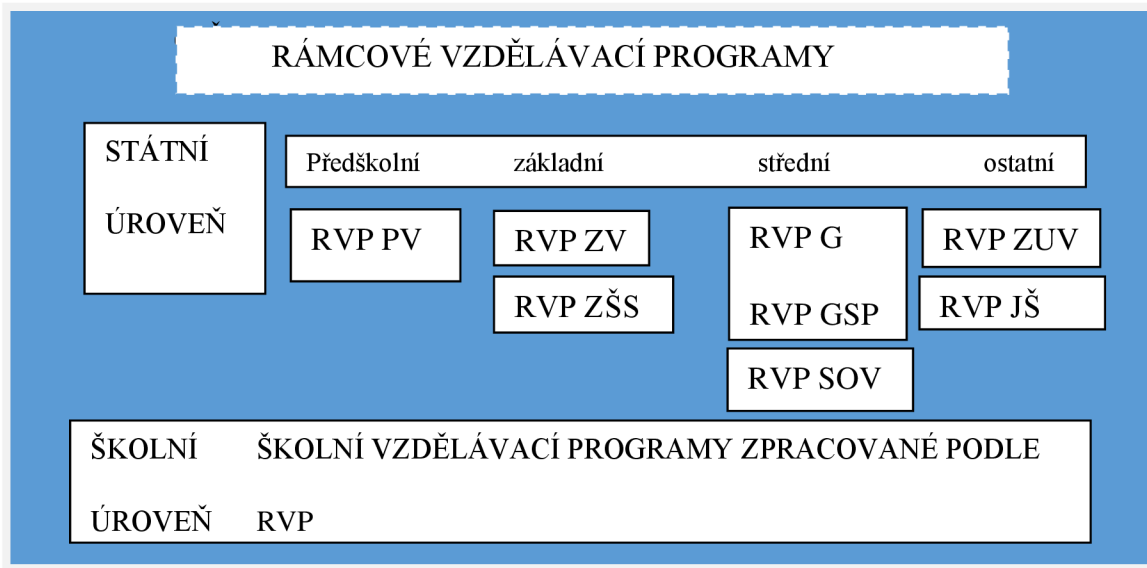
2.1.1 Systém kurikulárních dokumentů

„V souladu s principy kurikulární politiky zformulovanými v Národním programu rozvoje vzdělávání v ČR (tzv. Bílé knize) a zakotvenými v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školském zákoně), ve znění pozdějších předpisů, se do vzdělávací soustavy zavádí nový systém kurikulárních dokumentů pro vzdělávání žáků od 3 do 19 let.“ (URL 1, str. 5)

„Kurikulární dokumenty jsou vytvářeny na dvou úrovních – státní a školní. Státní úroveň v systému kurikulárních dokumentů představují Národní program vzdělávání a rámcové vzdělávací programy (dále jen RVP), které Národní program vzdělávání vymezuje počáteční vzdělávání jako celek. RVP vymezují závazné rámce vzdělávání pro jeho jednotlivé etapy – předškolní, základní a střední vzdělávání. Školní úroveň představují školní vzdělávací programy (dále jen ŠVP), podle nichž se uskutečňuje vzdělávání na jednotlivých školách.“ (URL 1, str. 5)

Rámcové vzdělávací programy (dále jen RVP ZV) vycházejí z nové strategie vzdělávání, tato strategie zdůrazňuje klíčové kompetence a jejich provázanost s učebním obsahem a využitím v praktickém životě. Formulují očekávanou úroveň získaných vědomostí a dovedností v určitých etapách vzdělávání, tzn., to, co musí každý žák po ukončení povinné školní docházky zvládnout. Dále tento dokument podporuje pedagogickou autonomii škol a pomáhá ředitelům a učitelům při tvorbě Školních vzdělávacích programů (dále jen ŠVP) a tematických plánů. ŠVP a tematické plány si každá škola vytváří sama právě na základě RVP ZV.

Pro lepší pochopení RVP ZV uvádím schéma českých kurikulárních dokumentů po změně v roce 2021:

(URL 1, str. 5)

2.1.2 Principy Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání

RVP ZV navazuje svým obsahem na Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV) a je základním kamenem pro Rámcové vzdělávací programy pro střední vzdělávání. Určuje úroveň klíčových kompetencí, kterých by měli žáci dosáhnout po ukončení základního vzdělávání. Vymezuje a upřesňuje vzdělávací obsah, očekávané výstupy a učivo. Umožňuje modifikaci obsahu učiva, metod práce, forem výuky a hodnocení při vzdělávání osob se specifickými poruchami učení nebo při vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných. (URL 1, str. 6)

2.2 Klíčové kompetence

„Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti. Jejich výběr a pojetí vychází z hodnot obecně přijímaných ve společnosti a z obecně sdílených představ o tom, které kompetence jedince přispívají k jeho vzdělávání, spokojenému a úspěšnému životu a k posilování funkcí občanské společnosti.“ (URL1, str. 10)

Cílem klíčových kompetencí je připravit žáky na další vzdělávání, uplatnění a začlenění do společnosti. Klíčové kompetence se u žáků osvojují ve všech ročnících a předmětech, jde tedy o dlouhodobý a složitý proces, který začíná v předškolním věku. Jejich osvojení končí až v průběhu dospělosti. Klíčové kompetence se prolínají ve všech směrech, nelze je tedy utvářet pouze ve vzdělávacím procesu, ale i při mimoškolních aktivitách, jako jsou kroužky, školní výlety, aj. (URL1, str. 10)

Na úrovni základního vzdělávání rozlišujeme tyto klíčové kompetence, které budu níže blíže charakterizovat:

1. *kompetence k učení*
2. *kompetence k řešení problémů*
3. *kompetence komunikativní*
4. *kompetence sociální a personální*
5. *kompetence občanské*
6. *kompetence pracovní*
7. *kompetence digitální* – nově uvedena při změně RVP ZV

(URL1, str. 10)

2.2.1 Kompetence k učení

Cílem klíčivé kompetence k učení je, aby žák na konci základního vzdělávání zvládal vhodně vybírat a využívat vhodné způsoby, metody a strategie při samotném učení. Tyto metody a strategie můžeme vhodně trénovat i při výuce německého jazyka. Žákům, při samotném učení cizího jazyka, mohou při výuce slovní zásoby pomoci např. kartičky s obrázky. Dalším důležitým cílem této kompetence je, že žák dokáže vyhledávat a třídit informace, které dále dokáže využívat v učebním procesu a v praktickém životě. Umí propojit poznatky z jednoho předmětu v jiných vyučovaných předmětech. Získává pozitivní vztah k učení a dokáže se patřičně ke svému učení motivovat. Posledním cílem klíčové kompetence k učení je ten, aby žák dokázal kriticky ohodnotit své studijní výsledky, celý učební proces a na základně tohoto hodnocení svůj přístup k samotnému vyučování vylepšit. (URL1, str. 10)

2.2.2 Kompetence k řešení problémů

Zde se žák učí vnímat problémové situace ve škole i mimo ni, po dokončení osvojení této kompetence dokáže rozpoznat a pochopit problém a na základě získaných zkušeností dokáže tyto problémové situace v klidu a s rozmyslem vyřešit. Pokud se situace zdá jako neřešitelná, nenechá se odradit a pokouší se najít jiné varianty při samotném řešení. Jako tomu bylo u klíčové kompetence k učení, i zde je důležité hodnocení řešení samotných problémových situací. Žák na základě tohoto sebehodnocení dokáže svůj úsudek přehodnotit a vymyslet jiný a lepší způsob řešení. (URL 1, str. 11)

2.2.3 Kompetence komunikativní

Kompetence komunikativní je další důležitou klíčovou kompetencí, kterou osvojujeme hlavně při výuce českého, ale ji při výuce jazyka cizího, tedy i jazyka německého. Při osvojování této kompetence se žák učí formulovat a vyjadřovat své myšlenky v logickém sledu, jak v mluveném, tak i v písemném projevu. Získává schopnost naslouchat a porozumět druhým lidem. Dokáže vyslovit a obhájit si vlastní názor. Dokáže se orientovat v různých typech textů, zvuků a využívaných gest ve společnosti a na základě těchto poznatků je vhodně využívat ve společnosti. Pro své učení je schopen využívat informační a komunikační technologie. V této oblasti se ve 21. století rozmohlo mnoho falešných informací, na základě této klíčové kompetence je žák schopen tyto falešné informace rozlišit od těch pravdivých. (URL 1, str. 11)

2.2.4 Kompetence sociální a personální

Tato kompetence žáky učí spolupráci ve skupině, jak stálé, tak i ve skupině heterogenní. S tím je úzce spjato i osvojování ohleduplnosti a úcty k lidem jiné národnosti, rasy nebo náboženství. Tuto kompetenci můžeme žákům předat právě při výuce cizích jazyků. V hodinách německého jazyka se nevyučuje pouze jazyk jako takový, ale žáky seznamujeme i s kulturou a reáliemi, kde se dozvídají o zvycích a tradicích německy mluvících zemí. (URL 1, str. 12)

2.2.5 Kompetence občanské

Na konci základního vzdělávání žák dokáže respektovat a vážit si druhých lidí. Uvědomuje si, že fyzické a psychické násilí není v souladu se zákonem a dokáže se

proti takovému chování postavit. Zná svá práva a povinnosti a dle toho se patřičně chová. (URL 1, str. 12)

2.2.6 Kompetence pracovní

Na konci základního vzdělávání žák zvládá bezpečně a účinně využívat materiály, nástroje a vybavení. Osvojuje si pracovní návyky a dokáže kvalitně pracovat na zadaných úkolech v souladu s životním prostředím. Na základě těchto znalostí je zvládá využívat ve svém pracovním životě. (URL 1, str. 13)

2.2.7 Kompetence digitální

Tato kompetence je zcela nová. Do RVP ZV byla přidána v lednu 2021. S touto kompetencí se počítalo už řadu let. Změnu RVP ZV dle mého názoru ovlivnila a urychlila potřeba distančního vzdělávání. Při distanční výuce se prohloubila důležitost informačních a komunikačních technologií. Po ukončení osvojení žák dokáže tyto technologie využívat při učení i při zapojení do společnosti. (URL 1, str. 13)

2.3 Vzdělávací oblasti

Vzdělávací obsah v RVP ZV je rozdělen do devíti oblastí:

- 1. Jazyk a jazyková komunikace = český jazyk a literatura, cizí jazyk, další cizí jazyk*
- 2. Matematika a její aplikace = matematika*
- 3. Informatika = informatika*
- 4. Člověk a jeho svět = člověk a jeho svět*
- 5. Člověk a společnost = dějepis, výchova k občanství*
- 6. Člověk a příroda = fyzika, chemie, přírodopis*
- 7. Umění a kultura = hudební výchova, výtvarná výchova*
- 8. Člověk a zdraví = výchova ke zdraví, tělesná výchova*
- 9. Člověk a svět práce = člověk a svět práce*

(URL 1, str. 14)

Každá vzdělávací oblast je v úvodu charakterizována. V této charakteristice se dozvídáme, jaké postavení a význam náležitá vzdělávací oblast má. Na samotnou charakteristiku navazují cíle dané oblasti, které nám vyjadřují to, k čemu je žák veden, aby dosáhl osvojení už výše zmíněných klíčových kompetencí. Dále jsou ve vzdělávacích oblastech uvedeny vzdělávací obsahy, které jsou tvořeny učivem a očekávanými výstupy. Očekávané výstupy jsou prakticky zaměřené a měly by být využitelné v běžném životě. Osvojení očekávaných výstupů na konci 5. a 9. ročníku je závazné, musí být tedy dodrženy. Minimální úprava očekávaných výstupů je povolena pouze tehdy, pokud žák nedokáže dosáhnout stanovené úrovně, tj. u žáků s podpůrným opatřením nebo žák přesahuje svými schopnostmi do vyšších ročníků, tj. u žáků nadaných, či nadměrně nadaných. Tyto úpravy jsou poté uvedeny v Individuálních vzdělávacích plánech (IVP). Učivo je v RVP ZV strukturováno do témat, dle kterých si poté školy tvoří ŠVP a plány tematické. (URL 1, str. 14-15)

2.4 Jazyk a jazyková komunikace

Jazyk a jazyková komunikace je stěžejní vzdělávací oblastí ve výchovně vzdělávacím procesu. Za cíl této vzdělávací oblasti považujeme rozvoj komunikačních kompetencí, které umožňují správně vnímat, rozumět jazykovým sdělením, které lze využívat i v dalších jazykových oblastech. Je důležité, aby se žák vhodně a účinně vyjadřoval. Obsah je realizován ve všech vzdělávacích oblastech, zejména ale v předmětech jako je *Český jazyk a literatura*, *Cizí jazyk* a *Další cizí jazyk*.

Dovednosti a vědomosti získané v oblasti *Český jazyk a literatura* jsou stěžejní pro úspěšné osvojení dalších vzdělávacích oblastí. V dnešní společnosti je nutné, aby žák správně, jasně a vhodně využíval mateřský jazyk jak v mluvené, tak i v psané podobě. Vzdělávací oblast *Český jazyk a literatura* je rozdělena do tří dílčích složek:

1. *Komunikační a slohová výchova*
2. *Jazyková výchova*
3. *Literární výchova*

Tyto tři složky nejsou vyučovány izolovaně, nýbrž se vzájemně prolínají. V *komunikační a slohové výchově* se žáci seznamují s různými typy textů, učí se v nich orientovat, vhodně je využívat a hlavně rozvíjí své komunikační schopnosti. V *jazykové výchově* žáci dosahují takových vědomostí a dovedností, že dokážou využívat

spisovného a kultivovaného jazyka. V *literární výchově* se žáci dozvídají o literárních druzích a žánrech, které dokážou podle určitých znaků poznat. Dále se učí interpretovat autorovy záměry, rozpoznat umělecké prostředky a dokážou rozeznat fikci od skutečnosti. Hlavním cílem *literární výchovy* je vzbudit u žáka chuť a lásku k četbě samotné. (URL 1, str. 16)

Cizí jazyk a Další cizí jazyk doplňují a přispívají k osvojování cílů *Českého jazyka a literatury*. Cizí jazyky pomáhají poznávat a tolerovat odlišnosti v různých kulturách, pomáhají snižovat jazykové bariéry a přispívají k lepšímu pracovnímu uplatnění. Škola zařazuje další cizí jazyk nejpozději v 8. ročníku. V cizím jazyce se předpokládá dosažení úrovně A2, v dalším cizím jazyce A1. O těchto úrovních více v dalších kapitolách. (URL 1, str. 16)

2.5 Další cizí jazyk

Pro učitele cizích jazyků je důležité, aby byli seznámeni s očekávanými výstupy z předmětu *Další cizí jazyk*. Tyto očekávané výstupy nalezneme v *RVP ZV* a jsou rozděleny do čtyř řečových dovedností: poslechu s porozuměním, mluvení, čtení s porozuměním a psaní.

V části poslechové je v *RVP ZV* uvedeno, že žák:

- **DCJ¹-9²-1-01** rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou pronášeny pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně
- **DCJ-9-1-02** rozumí slovům a jednoduchým větám, které jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu
- **DCJ-9-1-03** rozumí základním informacím v krátkých poslechových textech týkajících se každodenních témat (URL 1, str. 28)

V části mluvené se žák:

- **DCJ-9-2-01** zapojí do jednoduchých rozhovorů

¹ DCJ = další cizí jazyk

² 9 = výstup pro 9. třídu

- *DCJ-9-2-02 sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat*
- *DCJ-9-2-03 odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a podobné otázky pokládá (URL 1, str. 28)*

Při čtení s porozuměním žák:

- *DCJ-9-3-01 rozumí jednoduchým informačním nápisům a orientačním pokynům*
- *DCJ-9-3-02 rozumí slovům a jednoduchým větám, které se vztahují k běžným tématům*
- *DCJ-9-3-03 rozumí krátkému jednoduchému textu, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu, a vyhledá v něm požadovanou informaci (URL 1, str. 29)*

Poslední osvojovanou dovedností je psaní. Zde žák:

- *DCJ-9-4-01 vyplní základní údaje o sobě ve formuláři*
- *DCJ-9-4-02 napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat*
- *DCJ-9-4-03 stručně reaguje na jednoduché písemné sdělení (URL 1, str. 29)*

Dále v *RVP ZV* můžeme nalézt, jak je rozděleno učivo. V *RVP ZV* je učivo rozděleno do čtyř oblastí:

1. **zvuková a grafická podoba jazyka** – fonetické znaky, základy správné výslovnosti
2. **slovní zásoba** – slovní zásoba potřebná v tematických okruzích
3. **tematické okruhy** – domov, rodina, škola, volný čas, povolání, lidské tělo, zdraví, jídlo, oblékání, nákupy, obec, dopravní prostředky, kalendářní rok (svátky, roční období, měsíce, dny v týdnu, hodiny), zvířata, příroda, počasí, realie zemí příslušných jazykových oblastí

4. **mluvnice** – základní gramatické struktury jako jsou např. přítomný čas, člen určitý a neurčitý nebo stupňování přídavných jmen. Dle mého názoru, je výčet učiva v mluvnické části velmi obecný, neúplný a reaguje spíše na angličtinu, např. v německém jazyce se nemusíme učit fonetické znaky tak, jako v jazyku anglickém. Výčet by měl být konkrétnější, pomohlo by to všem učitelům, kteří další cizí jazyk vyučují. Pro mne jako pro začínajícího učitele, je velmi těžké vybrat to, co je pro žáky v dané oblasti důležité, kdyby v *RVP ZV* bylo přesně uvedeno, co mají žáci zvládnout, bylo by to mnohem jednodušší.

(URL 1, str. 29)

2.6 Standardy pro základní vzdělávání

„Standardy pro základní vzdělávání představují minimální cílové požadavky na vzdělávání. Smyslem standardů je účinně napomáhat především školám a učitelům při naplňování cílů vzdělávání stanovených v RVP ZV.“ (URL 2)

Standardy vycházejí z očekávaných výstupů vzdělávacích oborů stanovených v RVP ZV. Tyto výstupy dále pomocí indikátorů konkretizují a doplňují o ukázky ilustrativních úloh. Očekávané výstupy vymezují předpokládanou způsobilost využívat osvojené učivo na konci 3., 5. a 9. ročníku.“ (URL 2)

Ve standardech pro výuku německého jazyka nalezneme, jak už je uvedeno výše, minimální cílové požadavky, které vycházejí z očekávaných výstupů uvedených v *RVP ZV*. Tyto minimální výstupy jsou doplněny o ilustrativní úlohy. Standardy jsou rozděleny na tři části. V prvních dvou částech nalezneme zpracované očekávané výstupy pro 1. a 2. stupeň k předmětu - *Německý jazyk* – vyučovaného od třetího ročníku základních škol. V části třetí je zpracován předmět – *Další cizí jazyk*, který je vyučován nejpozději od osmého ročníku. (URL 2, str. 25-36)

V tomto závazném dokumentu nalezneme dle mého názoru mnohem přesnější a podrobnější charakteristiku očekávaných výstupů, které jsou dokonce doplněny o vhodné a moderní úlohy, které mohou učitelé německého, ale i učitelé ostatních cizích jazyků využít nebo se nimi alespoň inspirovat. Všechny uvedené úlohy jsou moderní, situačně zakotvené a hlavně zábavné. Tyto standardy jsou velmi dobrým nástrojem pro měření výstupní úrovně žáka. (URL 2, str. 25-36)

Ukázka zpracované řečové dovednosti viz níže:

Vzdělávací obor	Další cizí jazyk												
Ročník	9.												
Tematický okruh	2. Mluvení												
Očekávaný výstup RVP ZV	DCJ-9-2-02 Žák sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat												
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák se představí, sdělí svůj věk, kde bydlí, co dělá, vlastní, umí, má rád/nerad, za použití jednoduchých slovních spojení a vět 2. žák sdělí informace o členech své rodiny, kamarádech a spolužácích (např. jméno, věk, kde bydlí, co dělají, vlastní, umí, mají rádi/neradí) za použití jednoduchých slovních spojení a vět 3. žák popíše skutečnosti (např. předměty, zvířata, činnosti), se kterými se běžně setkává, za použití jednoduchých slovních spojení a vět 												
Ilustrativní úloha													
<p>Na dovolené s rodiči ses seznámil/a s Thomasem z Německa. Chceš mu říci něco o sobě, své rodině i o svých přátelích. Můžeš se držet přiložené osnovy.</p> <p>Příklad: Ich heiße Martina. Ich bin 15 Jahre alt. ...</p>													
<div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="margin-left: 20px;"> <table border="1" style="width: 100%; text-align: center; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 33%;">Name?</td> <td style="width: 33%;">Alter?</td> <td style="width: 33%;">Wohnort?</td> </tr> <tr> <td>Geschwister?</td> <td>Geburtstag?</td> <td>Klasse/ Klassenlehrer/in?</td> </tr> <tr> <td>Unterrichtsfächer?</td> <td>Freunde?</td> <td>Hobbys?</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Haustiere?</td> <td></td> </tr> </table> </div> </div>		Name?	Alter?	Wohnort?	Geschwister?	Geburtstag?	Klasse/ Klassenlehrer/in?	Unterrichtsfächer?	Freunde?	Hobbys?		Haustiere?	
Name?	Alter?	Wohnort?											
Geschwister?	Geburtstag?	Klasse/ Klassenlehrer/in?											
Unterrichtsfächer?	Freunde?	Hobbys?											
	Haustiere?												
Poznámky k ilustrativní úloze	DCJ-9-2-02.1 DCJ-9-2-02.2 Zdroj obrázku: Ivana Frýbová: soukromý archiv												

Obrázek 1 Standardy pro ZV

(URL 2, str. 29)

3 Společný evropský referenční rámec pro jazyky

„Společný evropský referenční rámec poskytuje obecný základ pro vypracovávání jazykových sylabů, směrnic pro vývoj kurikulí, zkoušek, učebnic atd. v celé Evropě. V úplnosti popisuje, co se musí studenti naučit, aby užívali jazyka ke komunikaci, a jaké znalosti a dovednosti musí rozvíjet, aby byli schopni účinně jednat. Popis se rovněž týká kulturního kontextu, do něhož je jazyk zasazen. Rámec také definuje úrovně ovládnutí jazyka, které umožňují měřit pokrok studentů v každém stádiu učení se jazyku a v průběhu celého života studenta.“ (UNIVERZITA PALACKÉHO, 2006, str. 1)

Společný evropský referenční rámec pro jazyky dělí ovládnutí jazyka do šesti úrovní: A1, A2, B1, B2, C1, C2, kdy se mluvčí na úrovni A pokládá za uživatele základů jazyka, mluvčí na úrovni B za samostatného uživatele a na úrovni C za uživatele zkušeného. Pro učitele na základní škole je důležitá úroveň A, která bude blíže prezentována v tabulce níže:

Uživatel základů jazyka	A2	<i>Rozumí větám a často používaným výrazům vztahujícím se k oblastem, které se ho/ji bezprostředně týkají (např. základní informace o něm/ní a jeho/její rodině, o nakupování, místopisu a zaměstnání). Dokáže komunikovat prostřednictvím jednoduchých a běžných úloh, jež vyžadují jednoduchou a přímou výměnu informací o známých a běžných skutečnostech. Umí jednoduchým způsobem popsat svou vlastní rodinu, bezprostřední okolí a záležitosti týkající se jeho/jejích nejnaléhavějších potřeb.</i>
	A1	<i>Rozumí známým každodenním výrazům a zcela základním frázím, jejichž cílem je vyhovět konkrétním potřebám, a umí tyto výrazy a fráze používat. Umí představit sebe a ostatní a klást jednoduché otázky týkající se informací osobního rázu, např. o místě, kde žije, o lidech, které zná, a věcech, které vlastní, a na podobné otázky umí odpovídat. Dokáže se jednoduchým způsobem domluvit, mluví-li partner pomalu a jasně a je ochoten mu/ji pomoci.</i>

(UNIVERZITA PALACKÉHO, 2006, str. 24)

Na základě tabulky úrovní se tedy dozvídáme, co by si měl žák na dané úrovni osvojit. *Společný evropský referenční rámec pro jazyky* je pro učitele cizích jazyků velmi přínosný a inspirativní. Pro vlastní žákovo, či učitelovo, zhodnocení dané jazykové úrovně bylo na základě *Společného evropského referenčního rámce* vytvořeno *Evropské jazykové portfolio*, které bude představeno níže.

“V roce 2018 byl zveřejněn doplněk k SERRJ s novými deskriptory – CEFR Companion Volume (viz CEFR Companion Volume 2018b, 2018c). Jeho součástí je doplnění SERRJ o deskriptory pro děti a mládež, konkrétně pro věkové skupiny od 7 do 10 let a od 11 do 15 let.” (URL 3)

Tzv. deskriptory charakterizují úrovně z hlediska předpokládaného mentálního vývoje žáka a zohledňují užití jazyka v komunikačních situacích, do kterých se žák skutečně dostává. Deskriptory uvádějí další úrovně např. úroveň *pre-A1*, která je prezentována jako úroveň nižší než úroveň A1. Další úroveň, které tyto deskriptory představují se nazývá úroveň A2+, zde se jedná o rozšíření úrovně A2. (URL 3)

V úrovni *pre A1* žák dle deskriptorů dokáže *„...rozpoznat známá slova, jsou-li doprovázena obrázky, např. menu v rychlém občerstvení doplněné fotografiemi nebo obrázková kniha používající známá slova.“* (URL 3) V úrovni A2+ žák: *„Rozumí krátkým jednoduchým textům na známá témata konkrétní povahy, které užívají jazyk velmi frekventovaný nebo vztahující se k zaměstnání.“* (URL 3)

3.1 Evropské jazykové portfolio

„Evropské jazykové portfolio vzniklo v roce 2001 jako výsledek snah Rady Evropy o vytvoření oficiálního dokladu, který srozumitelně informuje o dosažených jazykových dovednostech a mezinárodních zkušenostech jednotlivce.“ (URL 4)

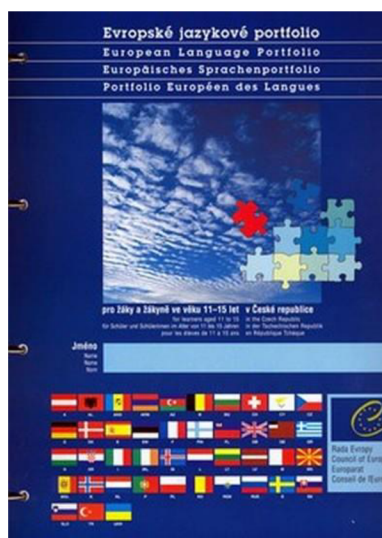
Hlavním cílem *Evropského jazykového portfolio* (dále jen EJP) je podpoření mobility občanů v rámci evropského kontinentu. Díky EJP je pro občany jednodušší zařadit své jazykové znalosti do určité jazykové úrovně. Na základě EJP se může občan ucházet o studium, či o práci u nás nebo v zahraničí. Mezi další cíle EJP patří aktivní zapojení do hodnocení vlastních jazykových dovedností. Dle mého názoru je sebehodnocení jedním z nejdůležitějších aspektů při výuce cizího jazyka, takové sebehodnocení může být pro občany motivační při dalším osvojování cizího jazyka. (URL 4)

EJP mohou využívat žáci, studenti, pedagogičtí pracovníci, zaměstnavatelé a další občané, kteří chtějí znát svou jazykovou úroveň. EJP se skládá ze tří základních částí:

- *Jazykový životopis*
- *Jazykový pas*

- *Sbírka prací a dokumentů*

EJP je dostupné ve všech knihkupectvích, či online na: <https://ejp.rvp.cz/>.

Obrázek 2 EJP dostupné v knihkupectvích

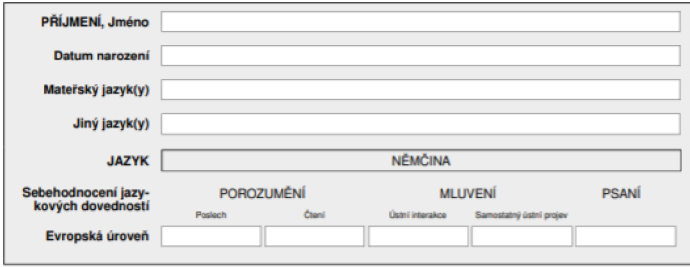
Obrázek 3 EJP dostupné online

3.1.1 Jazykový životopis

Jazykový životopis slouží k zaznamenávání všech zkušeností s cizím jazykem a jinými kulturami, se kterými se občan setkává ve škole, doma, práci, či v zahraničí. Co považují za velmi přínosné a pro samotné učení, či výuku cizích jazyků za nejvíce důležité je část, kde se podrobněji dozvídáme o učebních strategiích a učebních typech. Pro mne jako pro učitele cizího jazyka je důležité vědět, jak se žáci učí, a co jim při samotné výuce pomáhá. Dle získaných informací o učebních strategiích samotných žáků mohu hodiny plánovat tak, aby vyhovovali všem. Dále se v této oblasti nachází část, která se nazývá *Čeho chci dosáhnout*, zde mohou uživatelé uvést, co by chtěli v cizím jazyce ještě zvládnout. (URL 5)

3.1.2 Jazykový pas

Jazykový pas umožňuje občanům veškeré zaznamenané údaje shrnout a na základě tohoto shrnutí vytvořit jazykový pas, který lze využít např. při přijímacích zkouškách na školu, při přestupu na jinou školu, či při pracovním pohovoru. (URL 5)

europass **EUROPASS - JAZYKOVÝ PAS**
 Součástí Evropského jazykového portfolia, které zpracovává Rada Evropy

PŘÍJMENÍ, Jméno

Datum narození

Mateřský jazyk(y)

Jiný jazyk(y)

JAZYK

Sebehodnocení jazykových dovedností

Evropská úroveň	POROZUMĚNÍ		MLUVENÍ		PSANÍ
	Poslech	Čtení	Ústní interakce	Samostatný ústní projev	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Obrázek 4 Jazykový pas

3.1.3 Sběrka prací a dokumentů

Sběrka prací a dokumentů slouží k ukládání nejlepších prací samotných žáků, projektů, nahrávek, ale i videí v cizím jazyce. Dále se v této oblasti ukládají i oficiální dokumenty, které dokládají znalost jazyka, jsou to např. diplomy, certifikáty, osvědčení z jazykových kurzů atd. (URL 5)

3.1.4 Můj pokrok

Zde mohou uživatelé EJP zhodnotit, co už umí nebo čeho by chtěli dosáhnout. Sebehodnocení se týká všech čtyř řečových dovedností, jako jsou čtení s porozuměním, písemný projev, mluvení a poslech s porozuměním. Hodnocení je možné provést slovně nebo pomocí sebehodnotící tabulky.

Tato část EJP lze velmi dobře využít při prezenční, tak i při distanční výuce. V části hodnocení poslechu s porozuměním můžeme nalézt krátká poslechová cvičení s otázkami, které můžeme ve výuce využít nebo se jimi alespoň inspirovat. (URL 5)

3.1.5 Pro učitele

V aplikaci EJP je část, která je určena pro učitele cizích jazyků. Učitelé zde mají možnost založit vlastní třídu a přidat do ní své žáky. Výhodou je, že učitelé mohou průběžně sledovat pokrok žáků, jejich práce a sebehodnocení. Další výhodou vidím v možnosti komentářů k jednotlivým žákům, kde i já jako učitel, mohu žáky sama hodnotit, inspirovat a hlavně motivovat k dalšímu pokroku. (URL 5)

4 Distanční vzdělávání

V březnu 2020 nám do života přišla nová překážka zvaná COVID-19. COVID-19 je onemocnění, které má příznaky jako běžná chřipka, tj. kašel, rýma, horečka a další. U některých jedinců, může mít tato nemoc bohužel i těžší průběh a pro některé se tato nemoc stala smrtelnou. COVID-19 nám hodně vzal, ale dle mého názoru i hodně dal. V březnu 2020 se poprvé uzavřely všechny školy v České republice, jak školy mateřské, základní, střední, tak i školy vysoké a speciální, pro vyučující, a tedy i pro mne, nastala zcela nová a neznámá situace. Ministerstvo školství s ministerstvem zdravotnictví nařídila všem školám distanční vzdělávání.

„Distanční vzdělávání můžeme vymezit jako formu vzdělávání, při které jsou studující v nepřímém kontaktu s vyučujícím, přičemž toto vzdělávání je z větší míry sebeřízené a hlavní odpovědnost za proces i výsledky vzdělávání nese sám studující. Student pracuje ve vytvořeném prostředí, kde pomocí samostudia prochází vyučovanou látku v různých formátech a plní zadané úkoly, úloha učitele spočívá v provádění studiem.“ (ČERNÝ et al., 2015, str.34)

Distanční výuka (dále už jen DV) se od prezenční výuky odlišuje ve všech směrech, tyto odlišnosti musíme brát v potaz při plánování, průběhu, hodnocení a evaluaci výuky. DV má mnoho výhod, ale i mnoho nevýhod.

Mezi výhody DV patří hlavně čas a prostor. Žáci se v době DV mohli sami rozhodnout, kdy, kde a jak dlouho budou zadávané úkoly zpracovávat. Někteří žáci získali mnohem více volného času a mohli se více věnovat svým koníčkům, na které při běžné výuce nezbyvá čas. Mezi další výhody patří používání informačních a komunikačních technologií, za dobu DV vzniklo mnoho výukových programů, které všem učitelům a žákům zjednodušily a možná i zkvalitnily domácí vyučování. Některé výukové programy budou charakterizovány níže.

Vše má bohužel i své nevýhody. Žákům při DV chyběl kontakt s vrstevníky, ale i se samostatným učitelem. Při DV žáci seděli většinu času u počítače a to s sebou mohlo přinést mnoho problémů, bolesti hlavy, zad, obezitu atd. Při výuce přes počítač mohlo být někdy těžké a složité probíranou látku pochopit. Mnoho žáků nemělo možnost se DV zúčastnit, a to přineslo mnoho rozdílů mezi žáky v jedné třídě.

5 Distanční výuka v německém jazyce dle ČŠI

„Česká školní inspekce byla zřízena 1. ledna 2005 zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v návaznosti na § 7 odst. 3 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Je správním úřadem s celostátní působností, který je organizační složkou státu a účetní jednotkou. Vykonává nezávislou inspekční činnost.“ (URL 6)

Jejím hlavním úkolem je získávání a analyzování informací o vzdělávání a školských službách, které jsou zapsány do školského rejstříku. *„Česká školní inspekce zjišťuje a hodnotí podmínky, průběh a výsledky vzdělávání podle příslušných školních vzdělávacích programů a akreditovaných vzdělávacích programů, ale také s ohledem na naplnění školního vzdělávacího programu a jeho souladu s právními předpisy a rámcovým vzdělávacím programem.“ (URL 6)*

Česká školní inspekce na základě hodnocení a analýz vydala čtyři tematické zprávy týkající se distanční výuky.

- 1. Tematická zpráva - Zkušenosti žáků a učitelů ZŠ s distanční výukou ve 2. pololetí 2019/2020*
- 2. Tematická zpráva - Vzdělávání na dálku v ZŠ a SŠ*
- 3. Sekundární analýza - Podmínky pro distanční výuku českých žáků v mezinárodním srovnání*
- 4. Tematická zpráva - Distanční vzdělávání v základních a středních školách*
(URL 6)

Ani v jedné z těchto tematických zpráv nenajdeme přímou zmínku o výuce cizího jazyka v době distanční výuky. Jedinou zmínku najdeme v tematické zprávě s názvem: *Zkušenosti žáků a učitelů ZŠ s distanční výukou ve 2. pololetí 2019/2020*, kde Česká školní inspekce odkazuje učitele cizích jazyků na *Národní pedagogický institut České republiky*, konkrétně na článek dostupný na: <https://www.npi.cz/aktuality/cizi-jazyky-a-digitalni-vzdelavani>. (URL 6)

Článek pojednává o využití moderních technologií ve výuce cizího jazyka. Autorka článku Jitka Tůmová uvádí, že digitální prostředí je pro žáka přirozené a nabízí

nejen možnost učit se, ale své znalosti dále využívat při dohledávání informací na cizojazyčných webech, při komunikaci s žáky z jiných zemí přes platformy *Skype*, *WhatsApp*, či přes aplikaci *Messenger*. Pro práci s digitálními aplikacemi je dle autorky důležité, aby se učitelé v této oblasti soustavně vzdělávali. Je nutné podotknout, že někteří žáci se v digitálním prostoru orientují lépe než samotní učitelé a právě z tohoto důvodu je další vzdělávání pedagogických pracovníků nutné. Pro žáky se výuka pomocí digitálních aplikací stává záživnější a zábavnější. Nejlepším způsobem výuky se tedy dle autorky stává propojení tradičních učebních materiálů právě s novými technologiemi. (URL 7)

„Novými technologiemi, digitalizací výuky cizích jazyků se zabývalo v minulých programových obdobích European Centre for Modern Languages of the Council of Europe (ECML). Projekty se zaměřovaly na otázku rozvoje digitálních dovedností učitelů a jejich povědomí o online výukových zdrojích a na to, jak tyto zdroje co nejlépe a účinně integrovat do výuky.“ (URL 7)

Posledním a dle mého názoru nejdůležitějším bodem článku jsou příklady aktivit do výuky cizích jazyků. Pro žáky druhého stupně je vhodná aktivita s názvem *Videokonference s neznámou třídou*. Tato aktivita je vhodná pro rozvoj komunikace a všech ostatních řečových dovedností. Výhodou je, že tuto aktivitu lze přenést i na jiné vyučované jazyky u nás. Další aktivitou, která může být pro žáky zábavná a autentická, je komentování fotografií, či blogových příspěvků přes sociální sítě. Žáci se v této aktivitě učí slovní zásobě, pravopisu, ale i tolerance k druhým. Dále autorka uvádí webové aplikace, které lze využít pro tvorbu online cvičení, či interaktivních pracovních listů. O těchto aplikacích se zmiňuji níže. (URL 7)

6 Výukové programy

Výukové programy jsou takové programy, které mohou doplňovat běžnou výuku na českých školách. V době DV tyto programy pomáhaly zlepšovat kvalitu výuky v online prostředí. Níže budou některé programy krátce charakterizovány.

6.1 Google Classroom a Google Meet

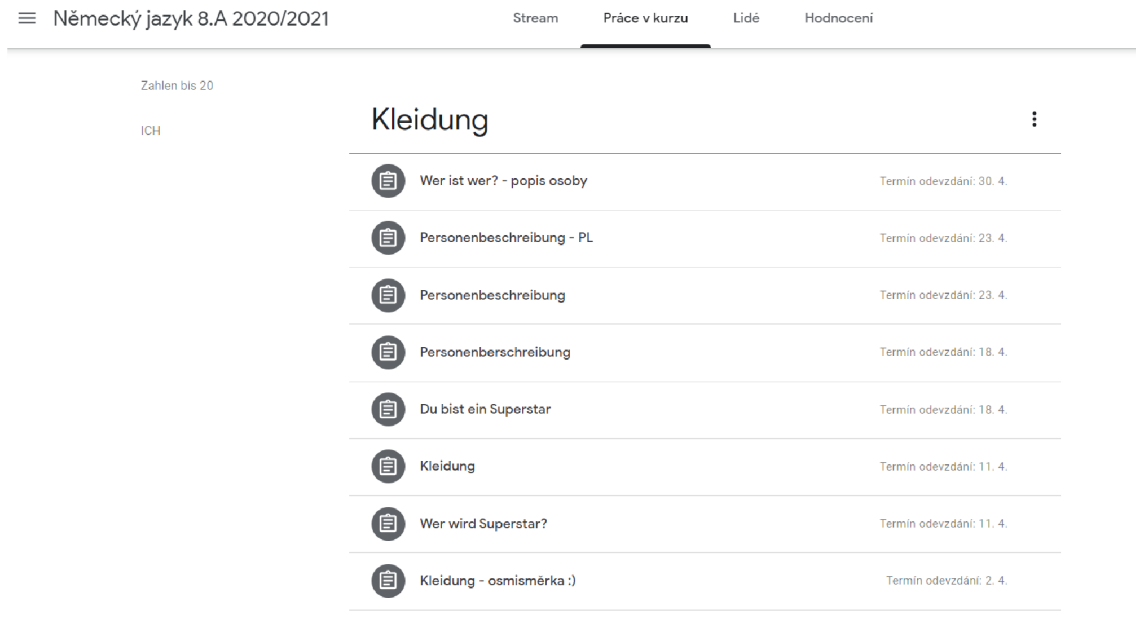
Google Classroom je virtuální učebna, do které se dají přidávat úkoly, materiály, videa, obrázky, pracovní listy atd. Google Classroom využívala při DV i škola, ve kterém učím. Každý předmět má svůj vlastní kurz, v kurzu jsou přihlášení žáci dané třídy, vyučující a pokud je ve třídě asistent pedagoga, tak i tomu je učebna zpřístupněna. Učebna je velice přehledná a lze ji jednoduše ovládat. Úkoly se dají v učebně i přímo hodnotit. S učebnou je úzce spjat i Google Meet. Google Meet se využívá pro tvorbu a konání videokonferencí. Aplikace od firmy Google jsou propojené a lze je propojit i s mobilním telefonem a kalendářem. Žáci a učitelé mohou tedy přímo v telefonu sledovat, kdy se budou online konference konat.

Žákům se s těmito aplikacemi pracovalo velmi dobře. Nově přidávané úkoly a materiály byly vždy na prvním místě v učebně a byly označeny jinou barvou než úkoly dokončené, úkoly mohly vypracovávat rovnou do přidávaných pracovních listů, nemuseli tedy nic tisknout nebo přepisovat.

Nevýhody se objevily až u žáků, kteří neměli počítač a fungovali pouze přes mobilní telefon. Takovým žákům se úkoly přímo v telefonu těžce vypracovávali, museli tedy vše přepisovat na papír nebo do sešitu. V průběhu DV se objevila i další nevýhoda těchto aplikací. Obě tyto aplikace mají velmi složité nastavení, jedna žákyně nechtěně odmítla videokonferenci a následně už se na další videokonference nemohla připojit. Tento problém byl vyřešen až po konzultaci s odborníkem od firmy Google.

Na základě mých zkušeností, má Google Classroom a Google Meet mnohem více výhod než nevýhod. Učebnu se svými žáky využívám nadále i v prezenční výuce.

Ukázka prostředí Google Classroom:

Obrázek 5 - Google Classroom

6.2 Wordwall

Wordwall je online výukový program, který vznikl v roce 2008 v Londýně. Dostupný je pod: <https://wordwall.net>. Umožňuje učitelům vytvářet interaktivní hry a tištěné materiály. V aplikaci je řada šablon pro tvorbu interaktivních her, např. pro tvorbu pexesa, přiřazovacích her, spojovacích her, kvízů, křížovek, kol štěstí a dalších. Výhodou je, že všechny vytvořené šablony jsou vhodné i k tisku, tudíž se dají využít i ve výuce prezenční.

Při výuce cizích jazyků lze Wordwall velice dobře využít při výuce slovní zásoby. Žákům se s Wordwallem velmi dobře pracuje. Zadané úkoly přes aplikaci Wordwall mohou žáci vypracovávat jak na PC, tak i na mobilním telefonu, dobré je, že po vypracování úkolu se úkol automaticky vyhodnotí, žáci mají tedy ihned k dispozici zpětnou vazbu. Úkoly nejsou nějak omezeny, mohou se tedy vypracovávat opakovaně.

Dle mého názoru, mohou být takové úlohy nevhodné pro pomalejší žáky nebo pro žáky trpící poruchou pozornosti. Některé hry jsou totiž založeny na rychlosti a to by mohlo takovým žákům dělat obtíže. Hry jsou vhodné i do prezenční výuky, kde je

můžeme použít na začátku hodiny, tedy pro zaktivizování žáků nebo na konci hodiny pro zopakování probíraného učiva.

Ukázka přiřazovací hry z Wordwallu na téma – Oblečení:

Obrázek 6 Wordwall

6.3 Wocabee

Wocabee je aplikace dostupná na: <https://www.wocabee.app/>, která pomáhá žákům a studentům s výukou slovní zásoby. Učitel spravuje třídu a minimálně jednou týdně do učebny přidává balíček nových slovíček. Žáci si je sami doma procvičují formou různých her, např., přiřazováním, spojováním slov s obrázkem, překladem atd. Učitel následně vidí, kým a jak byl úkol splněn. Všechny balíčky slovíček jsou vhodné i pro tisk.

Velkou nevýhodu v této aplikaci spatřuji už v samotném způsobu výuky. Slovíčka jsou zde vyučována izolovaně bez jakéhokoliv kontextu, je tedy velice pravděpodobné, že žák nebude moci umět slovíčko využít v běžné komunikaci. Další nevýhodou je, že u procvičování slovní zásoby chybí poslech a tedy nácvik výslovnosti, který je pro správné používání cizího jazyka velmi důležitý.

Tato aplikace je dle mého názoru vhodná pouze pro samostatné opakování slovní zásoby vyučovaných témat. Je tedy nutné, aby učitel se slovní zásobou pracoval i jiným způsobem.

Ukázka připraveného balíčku slovíček k tisku:

8. A, 8.B Německý jazyk

BARVY

modrá	blau
červená	rot
žlutá	gelb
zelená	grün
bílá	weiß
černá	schwarz
růžová	rosa
fialová	lila
oranžová	orange
zlatá	golden
stříbrná	silber
šedá	grau

Obrázek 7 Wocabee

6.4 LiveWorkSheets

LiveWorkSheets dostupný na: <https://www.liveworksheets.com>. Jedná se o aplikaci, která učitelům umožňuje přetransformovat pracovní listy do interaktivních online cvičení. Výhodou je, že žáci a studenti tyto pracovní listy mohou vyplňovat v online prostředí. Po vypracování se pracovní list sám vyhodnotí. Samotné pracovní listy mohou zahrnovat zvuky, videa, obrázky atd. Jsou tedy vhodné i pro výuku dalšího cizího jazyka. Některé pracovní listy jsou vhodné i pro tisk.

Ukázka pracovního listu:

Wer ist wer?

1

Nummeriere!

Ich heiße Lisa. Ich habe lange, braune Haare und trage ein lila Kleid.

Ich heiße Peter. Ich komme aus Togo, habe schwarze Haare und trage Jeans.

5

2

Ich bin Swen. Ich lese gerne. Ich trage ein rotes T-Shirt und habe blonde Haare.

Ich bin Klaus. Ich habe braune Haare, trage kurze blaue Hose. Ich mag Fische.

6

3

Ich bin Inge. Ich habe rote Haare. Meine Lieblingsfarbe ist grün. Ich trage eine Masche.

Ich heiße Birgit. Ich habe lange, braune Haare. Ich trage ein blaues Kleid und einen weißen Hut.

7

4

Ich bin Maria. Ich habe lange, blonde Haare. Ich trage eine hellblaue Bluse. Ich mag Musik.

Ich bin Karin. Ich habe blonde Haare und trage gelbe Bluse. Ich mag Yoga.

8

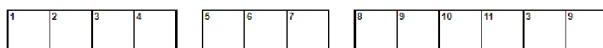
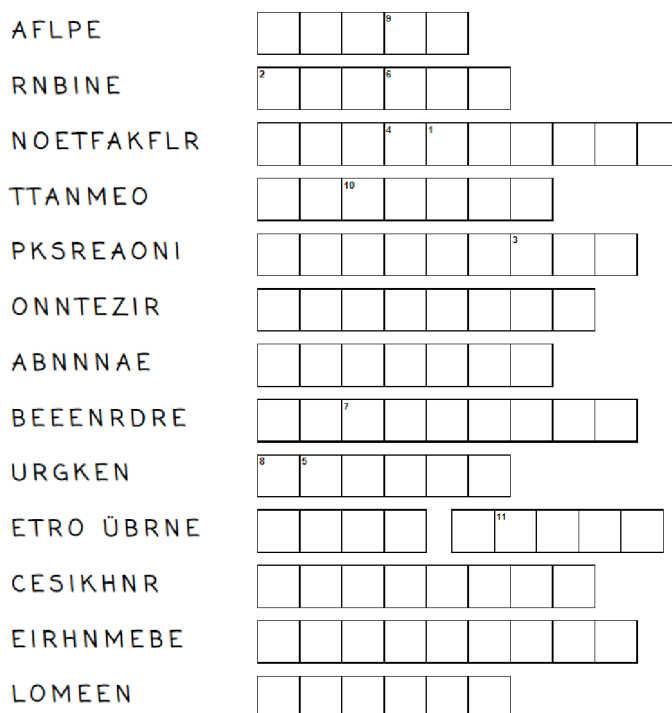
GRAPHICS BY
THE TIGER GIRL
DESIGNS

6.5 Flippity

Aplikace Flippity dostupná na: <https://www.flippity.net/>. Funguje na podobném principu jako už výše zmíněné aplikace - *Wordwall* a *LiveWorkSheets*. Jedná se tedy o aplikaci, kterou lze využít při tvorbě interaktivních cvičení, či pracovních listů. V aplikaci můžeme tvořit křížovky, bingo, kolo štěstí, kvízy, deskové hry, různé kartičky atd. Pro využívání této aplikace je nutné vlastnit a využívat Google účet.

Domnívám se, že tato aplikace je náročnější a složitější na ovládnutí, je nutné ovládat anglický jazyk, protože veškeré pokyny jsou napsány právě v tomto jazyce. Pro některé učitele to může být odrazující.

Ukázka cvičení na téma *Obst und Gemüse* z aplikace Flippity:

Obrázek 9 Flippity

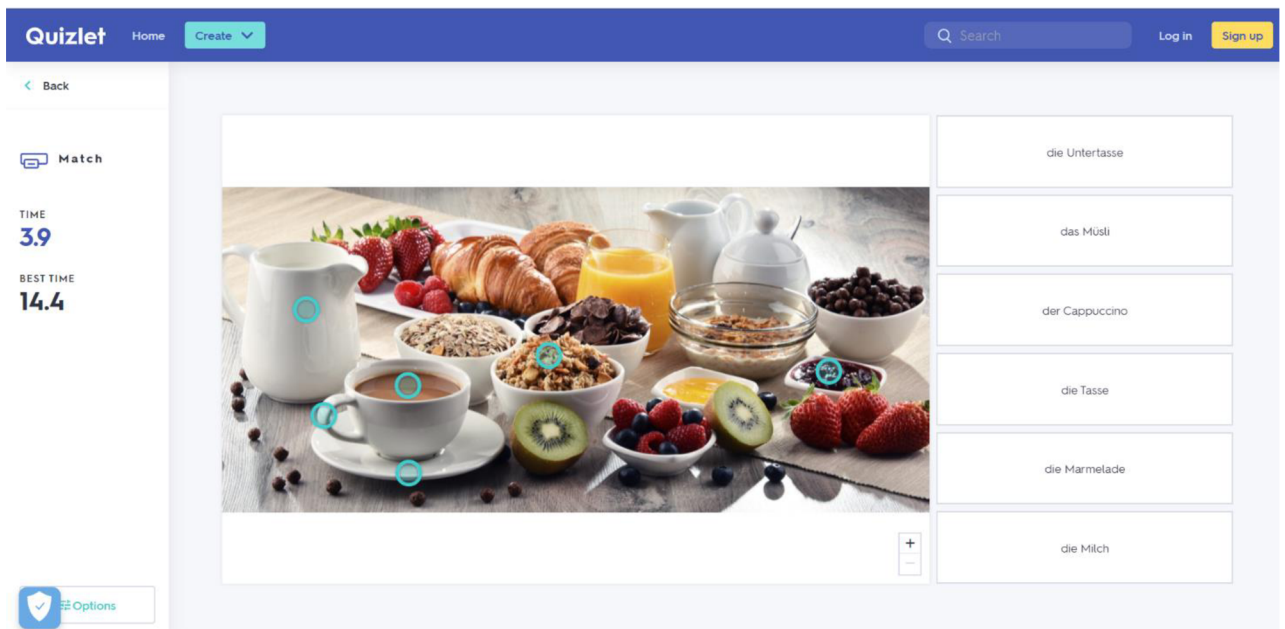
6.6 Quizlet

Quizlet je webová aplikace, která vznikla v roce 2005. Napomáhá učitelům a žákům při výuce faktických znalostí, slovíček atd. Funguje na principu dvoustranných elektronických kartiček. Výhodou této aplikace je, že ke kartičkám lze vložit poslech, či obrázek. Je tedy velmi vhodná při výuce německé slovní zásoby.

Aplikace je rozdělena do dvou částí. První část obsahují cvičení s názvem *STUDY*. Tato cvičení jsou tedy zaměřena na samotné učení - např. *Flashcards*, tato cvičení jsou prezentována kartičkami, kde na jedné straně máme např. anglický název a na straně druhé název německý, další cvičení jsou zaměřovány na poslech a psaní, kde žáci slovíčko slyší nebo vidí a následně ho musí správně napsat, či vyslovit. Posledním cvičením v učební části jsou testy, kde si žák může vyzkoušet svůj pokrok v učení. Výhodou je, že se všechny cvičení ihned po dokončení sami vyhodnotí. Žák má tedy okamžitě zpětnou vazbu a může se sám rozhodovat o dalším učení.

Druhá část aplikace se nazývá *PLAY*, jedná se tedy o učení hrou. V aplikaci Quizlet máme k dispozici dvě různé hry. Hru *Match* a *Gravity*. Hra *Match* je založena hlavně na rychlosti. Úkolem žáků je v co nejrychlejším čase přiřadit k sobě správné dvojice, německý a anglický název, či obrázek a název. Toto může být nevhodné pro žáky s poruchou pozornosti, soustředěnosti, či pro žáky se specifickými poruchami učení, protože mohou být pomalejší než ostatní žáci a mohou pokaždé zažívat neúspěch, je tedy nutné aktivity spíše střídat. Druhou hrou je hra *Gravity*, kde nám na obrazovce létají asteroidy, ve kterých jsou napsány slovíčka v anglickém nebo ve kterémkoliv jiném jazyce. Úkolem žáků je slovíčko přeložit do jazyku, který vyžadujeme. Jako hra předtím, tak i tato je založena na rychlosti a jak už jsem psala výše i zde mohou nastat u některých žáků problémy.

Ukázka cvičení na téma: Frühstück:

Obrázek 10 Quizlet

6.7 Umimeto

Poslední představovanou aplikací, je česká aplikace s názvem *Umíme to*. Aplikace je dostupná na: <https://www.umimeto.org/>. Najdeme v ní cvičení pro český jazyk, matematiku, anglický jazyk, přírodovědné předměty a pro německý jazyk. Cvičení pro německý jazyk najdeme pod názvem *Umíme německy*. V této aplikaci najdeme mnoho různorodých cvičení na gramatiku, slovní zásobu a poslech od úrovně A1 až po úroveň B1. Můžeme zde nalézt pexesa, diktáty, ale i různé zábavné hry. Nevýhodou je, že je zde němčina vyučována hlavně izolovaně bez jakéhokoliv kontextu.

Obrázek 11 Umíme německy

7 Učebnice

Pojem učebnice můžeme chápat jako základní pomůcku pro učitele, žáky, ale i rodiče ve výchovně vzdělávacím procesu. V učebnicích jsou zpracovávána odborná témata, která jsou metodicky a didakticky ztvárněna tak, aby umožňovala učení. Učebnice pomáhají učitelům při tvorbě vyučovacích hodin a při výběru vhodných vyučovacích metod. Žáci naopak z učebnic získávají vědomosti, postoje a mohou skrz učebnice získávat i určité hodnoty. (KNECHT, JANÍK, 2008, str. 7.)

Na českých základních školách se pro každý vyučovaný předmět využívá jiná učebnice. V každé učebnici najdeme část výkladovou a část úlohovou. Úlohy mohou být různého typu např. úlohy doplňovací, přepisovací atd. Na českém trhu můžeme najít mnoho učebnic od různých nakladatelství. Některé jsou kvalitní a některé bohužel ne. Při výběru učebnic musíme dbát na mnoho věcí, na to, kdo učebnice vytvořil, jak jsou zpracované jednotlivé kapitoly, kolik stojí, zda jsou dostupné pracovní sešity, metodické příručky pro učitele, interaktivní prvky a zda mají doložku od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Pokud porovnáme dnešní učebnice s učebnicemi ze 70. či 80. let nalezneme mnoho rozdílů. Dle mého názoru nejvíce rozdílů najdeme právě v učebnicích pro výuku cizího jazyka. Výuka cizích jazyků už v dnešní době nevyužívá učebnice, ale tzv. učebnicové soubory, které se skládají z mnoha různých materiálů. Dnešní učebnicové soubory jsou mnohem lépe graficky zpracované, jsou přehledné, využívají různé barevné variace a jsou doplněny o moderní obrázky či fotografie, některé jsou doplněny i o CD a DVD s poslechy nebo o interaktivní prvky a cvičení. Změnila se i náplň textů a úloh, v dřívějších učebnicích se dbalo hlavně na procvičování gramatiky, na časování sloves, skloňování podstatných jmen atd. V dnešních učebnicích se dbá spíše na proces komunikace, texty jsou aktuální, vhodné pro žáky daného věku a co je nejdůležitější, jsou situačně zakotvené.

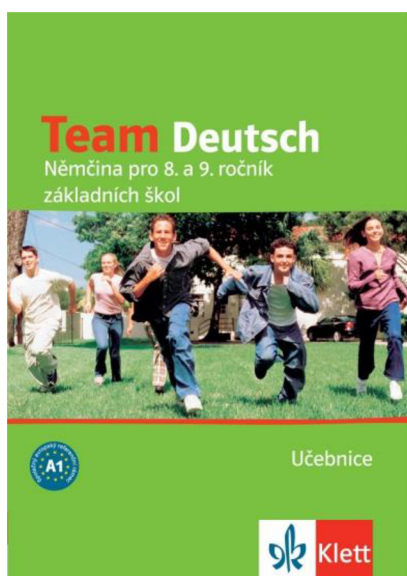
Mezi dle mého názoru nejzdařilejší učebnice pro výuku němčiny jako druhého cizího jazyka patří zejména: *Team Deutsch* od nakladatelství Klett a *Beste Freunde* od nakladatelství Hueber. Mezi učebnice, které nepovažuji za zdařilé patří např. učebnice *Heute haben wir Deutsch* od nakladatelství Jirco nebo *Deutsch mit Max* od nakladatelství Fraus, tyto učebnice nejsou dle mého názoru aktuální, moderní a

přiměřené věku žáků na druhém stupni základních škol. Bohužel jsem se ve své praxi setkala s mnoha školami, které tyto učebnice i nadále využívají.

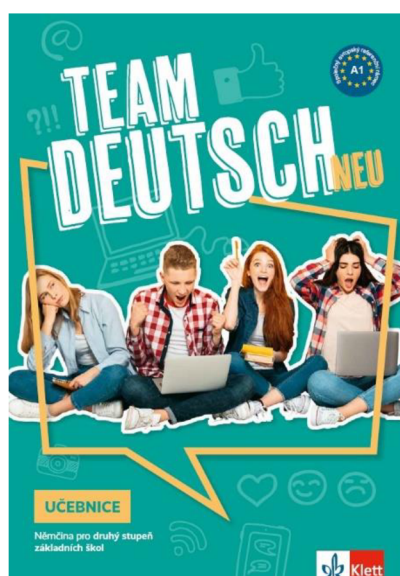
Empirická část práce se bude zabývat analýzou a hodnocením učebnicového souboru *Team Deutsch* od nakladatelství Klett. Jedná se o učebnicový soubor němčiny pro žáky druhého stupně a pro žáky navštěvující nižší ročníky víceletého gymnázia. Učebnicový soubor *Team Deutsch* obsahuje učebnici, pracovní sešit, CD, v novější verzi DVD se všemi poslechovými cvičeními z učebnice a pracovního sešitu. Zaměřím se na hodnocení všech čtyř jazykových dovedností – poslech s porozuměním, mluvení, čtení s porozuměním a na písemný projev a na jejich vhodnost využití v době DV. Všechny tyto čtyři složky jsou nedílnou součástí výuky německého jazyka a je důležité, aby byly v učebnici a ve výuce, a to i při výuce distanční, rovnoměrně využívány.

8 Team Deutsch

8.1 Učebnice

Obrázek 12 Team Deutsch - učebnice

Obrázek 13 Team Deutsch neu - učebnice

Team Deutsch je učebnice, která je určena pro výuku němčiny jako druhého cizího jazyka na druhých stupních základních škol a nižších ročnících víceletých gymnázií. Cíle učebního souboru vycházejí ze *Společného evropského referenčního rámce pro jazyky*, který je blíže charakterizován výše, a plní požadavky *RVP ZV*. Učebnici byla vydána v roce 2007 a její nová verze *Team Deutsch neu* v roce 2021 nakladatelstvím Klett. Učebnice, pracovní sešity a metodická příručka pro učitele vznikla ve spolupráci několika renomovaných autorek. Autorkami těchto učebních pomůcek jsou: Ursula Esterl, Elke Körner, Ágnes Einhorn, Aleksandra Kubicka, Zuzana Beňová a Hana Andrášová. Už při pohledu na obal učebnice můžeme říci, že je *Team Deutsch* učebnicí moderní. Jak staré, tak i nové vydání má na obalu knihy fotografii mladých lidí, tyto fotografie ve mně evokují pozitivní emoce. (ESTERL, et al., 2021. str. 1-150), (ESTERL, et al., 2007. str. 1-146)

Team Deutsch neu zaznamenal oproti původní verzi mnoho markantních změn. Tou nejmarkantnější změnou je dle mého názoru zcela nový vzhled přebalu samotné učebnice a pracovního sešitu, změny můžeme spatřit i ve vzhledu jednotlivých stran. Pro práci s žáky na 2. stupni ZŠ je nutné, aby vzhled celého učebního souboru byl přiměřený jejich věku. Toto se autorkám zcela jistě podařilo. Použití barev usnadňuje

orientaci jak v učebnici, tak i v pracovním sešitě. Další pozitivum spatřuji ve využití autentických fotografií, které se střídají s didaktickými ilustracemi. (ESTERL, et al., 2021. str. 1-150)

Učebnice a pracovní sešity, jak ve starší, tak i novější verzi, jsou psány v německém jazyce. Překládány jsou pouze instrukce ke cvičením, strategie učení a další prvky týkající se převážně gramatiky a výslovnosti. Obě verze odpovídají obtížnosti na úrovni A1 podle *Společného evropského referenčního rámce pro jazyky*. Jak už jsem uvedla výše cílem výuky cizího jazyka je dosažení komunikační kompetence žáků. K tomu směřují veškerá cvičení v učebnici i v pracovním sešitě. Oproti původnímu vydání je nová verze posílena o cvičení k procvičování probrané látky. Obě verze vedou žáky v plném rozsahu k získávání všech předepsaných klíčových kompetencí dle RVP ZV. Výhodou je, že je velký důraz kladen např. na rozvoj sociální kompetence, neboť řada cvičení vybízí ke skupinové práci, či práci ve dvojicích. (ESTERL, et al., 2021. str. 1-150), (ESTERL, et al., 2007. str. 1-146)

Učebnicový soubor uplatňuje i mezipředmětové vztahy např. v předmětech jako je dějepis, biologie, zeměpis, či společenské vědy. Za velký nedostatek považuji, že tato učebnice není propojena s anglickým jazykem i vzhledem k tomu, že prvním cizím jazykem na českých základních školách je právě angličtina. Anglický a německý jazyk jsou si v mnohém podobné např. ve slovní zásobě a těchto podobností by se dalo při výuce využít.

Starší verze učebnice má 146 stran, verze novější má o čtyři strany více, tedy 150 stran. Obě učebnice jsou rozděleny do dvanácti kapitol:

1. *Hallo, wie geht's?*
2. *Was ist in der Schule los?*
3. *Freunde und Familie*
4. *Alles bunt!*
5. *Heute ist mein Tag!*
6. *Treffpunkte*
7. *Hurra, ein Schulfest!*

8. *Einkaufsbummel*

9. *Mein Zuhause*

10. *Gute Reise!*

11. *Fit oder faul?*

12. *Feste und Feiertage*

Na první straně každé lekce najdeme tematické zaměření lekce a vše, co bychom se měli v dané lekci naučit. V lekci 3, s názvem *Freunde und Familie*, by se dle učebnice měli žáci naučit:

- *Hovořit o přátelích a rodině*
- *Názvy rodinných příslušníků*
- *Názvy měsíců v roce*
- *Číst a psát seznamovací inzeráty*
- *Telefonovat*
- *Přítomný čas pravidelných sloves v množném čísle*
- *Číslo od 20 výše*
- *Popsat přátele: první přídavná jména*
- *Podstatná jména a osobní zájmena v čísle množném*
- *Du nebo Sie?*

Slovní zásoba a gramatika je sepsána na každé pravé straně lekce v oddílu s názvem *Baukasten*, oddíl je prezentován zeleným rámečkem. Ve starším vydání každou lekci uzavírá strana *Im Team*, kde nalezneme inspiraci pro projekty, hry a skupinovou práci. V novějším vydání lekci uzavírá strana *Mein Profil*, kde učebnice nabízí propojení výuky s mobilním telefonem v rubrikách *Selfie* a *Video*. Novinkou oproti staršímu vydání je přidání strany *Landeskunde* po každé probrané lekci, kde se žáci dozvídají zajímavosti o německy mluvících zemích. Další novinkou je přidání strany s názvem *Was kann ich nach Lektion XY?*, kde je sepsán souhrn probrané gramatiky a slovní zásoby či často využívaných frází. Po všech dvanácti lekcích v učebnici nalezneme 2

kapitoly s názvem *Fertigkeitstraining*, která je zaměřena na procvičování všech čtyř řečových dovedností, které jsou popisovány výše. Na úplném konci učebnice najdeme německo-český abecední seznam slovíček. (ESTERL, et al., 2021. str. 1-153)

Ke staršímu vydání učebnice jsou připojeny dvě audio CD se všemi poslechovými cvičeními, které se objevují v učebnici a v pracovní sešitě. Žáci v naší škole CD k dispozici nemají, k dispozici je mají pouze učitelé německého jazyka. K novější verzi učebnice je připojeno DVD, které stejně jako u starší verze obsahuje všechna poslechová cvičení ve formátu MP3. Dále zde najdeme audionahrávky slovníčků, předlohy ke kopírování, učebnice a pracovní sešity s řešeními a testy k lekcím.

Učebnice *Team Deutsch neu* je dostupná i online na portálu iklett.cz, kde mohou učebnici využívat učitelé i žáci na svých počítačích, či noteboocích. Výhodou je, že veškerá poslechová cvičení jsou vložena do online interaktivní učebnice. Z vlastní zkušenosti tuto formu práce v online prostředí doporučuji při distanční výuce.

8.2 Pracovní sešit

Obrázek 14 Team Deutsch - pracovní sešit

Obrázek 15 Team Deutsch - pracovní sešit 1. díl

Obrázek 16 Team Deutsch - pracovní sešit 2.díl

Na učebnici navazuje pracovní sešit, kde žáci a učitelé naleznou další škálu cvičení pro upevnění probírané látky. Pracovní sešit je jako učebnice rozdělena do dvanácti lekcí. Starší verze pracovního listu má 163 stran, novější verze je rozdělena do dvou pracovních sešitů, kdy oba pracovní listy mají po 80 stranách a v každém dílu najdeme šest lekcí. Dalším rozdílem mezi novým a starým vydání je barevnost. Starší

vydání je v černobílé verzi, nové pracovní sešity už jsou plně barevné, tudíž atraktivnější, přehlednější a více přiměřené věku žáků.

Lekce v novějším pracovním sešitě uzavírají strany s názvy *Mein Wortschatz* a *Meine Grammatik*, kde si mohou žáci procvičit, co se v dané kapitole naučili. V novém vydání je strana s názvem *Mein Wortschatz* prezentována formou velmi pěkně provedených myšlenkových map, do kterých si žáci doplňují nejdůležitější informace z dané lekce. Po každých dvou probraných lekcích můžeme využít kapitoly *Spiel und Spass*, kde si žáci zábavnou a hravou formou zopakují získané dovednosti. Na konci pracovního sešitu najdeme německo-český tematický slovníček, který je sepsán po lekcích.

8.3 Metodická příručka pro učitele

Obrázek 17 Metodická příručka

Obrázek 18 Metodická příručka

Opěrným bodem pro učitele je metodická příručka, která je dle mého názoru výjimečně zdařilá. V ní vyučující najdou příkladové scénáře, testy ke každé lekci, všechny poslechové cvičení, klíč k řešení všech cvičení z učebnice a z pracovního sešitu a další doplňkové materiály. Začínající učitelé v metodických příručkách naleznou i inspiraci, jak s různými typy cvičení pracovat.

Na první straně každé lekce najdeme v metodické příručce tabulku, kde najdeme cíle + dovednosti, které by se žáci měli naučit, dále texty, akty jazykové promluvy a v poslední řadě nalezneme v tabulce sloupec s názvem jazykové prostředky. Pro lepší

představu uvedena tabulka: *Tabulka 1* viz níže. Na dalších stranách nalezneme krátkou charakteristiku jednotlivých cvičení a způsoby, jak se cvičeními pracovat. Na poslední straně lekce nalezneme transkripci poslechových textů.

K metodické příručce pro učitele je přiloženo DVD s audionahrávkami poslechových cvičení, jak z učebnice, tak z pracovního sešitu ve formátu MP3. Dále zde najdeme audionahrávky slovníčků, předlohy ke kopírování, učebnice a pracovní sešity s řešeními a testy k lekcím.

Tabulka 1 *Freunde und Familie* (ESTERL, et al., 2021. str. 19)

Lektion 3	CÍLE + dovednosti	Texty	Akty jazykové promluvy	Jazykové prostředky
Str. 29	<p>ÚVOD: STEFANOVA RODINA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poslech 	<ul style="list-style-type: none"> • Minidialogy 	<ul style="list-style-type: none"> • Identifikovat osoby 	<ul style="list-style-type: none"> • Rodina – úvod
Str. 30-31	<p>PŘEDSTAVIT SEBE A SVOU RODINU</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poslech • Čtení • Mluvení • Psaní 	<ul style="list-style-type: none"> • Inzerát • Telefonický rozhovor • Dopis • Formulář • Chat 	<ul style="list-style-type: none"> • Shromažďovat a třídit informace • Dělat si poznámky • Navázat s někým kontakt, telefonovat 	<ul style="list-style-type: none"> • Členové rodiny • <i>Meine (pl.)</i> • Pl. Pravidelných sloves
Str. 32-33	<p>PROCVIČOVAT ROZŠÍŘOVAT ČÍSLOVKY, CHARAKTERIZOVAT OSOBY</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poslech • Čtení • Mluvení 	<ul style="list-style-type: none"> • Testy 	<ul style="list-style-type: none"> • Počítat • Odhalovat význam symbolů a mluvit o vlastnostech 	<ul style="list-style-type: none"> • Číslovky od 20 • Podstatná jména v pl.
Str. 34-35	<p>OSLOVOVAT MLADÉ LIDI A DOSPĚLÉ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Poslech - Mluvení 	<ul style="list-style-type: none"> • Inzerát • Telefonický rozhovor • Rodinná scénka • Narozeninová píseň 	<ul style="list-style-type: none"> • Sehrát scénku • Tykat a vykat 	<ul style="list-style-type: none"> • Tykání a vykání • <i>du möchtest</i> • <i>Sie möchten</i>
Str. 36-37	<p>PREZENTOVAT RODINNOU FOTKU, INTERVIEW, RAKOUSKO</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mluvení • Psaní • Čtení 	<ul style="list-style-type: none"> • Text o Rakousku 	<ul style="list-style-type: none"> • Mluvit o fotografii • Udělat interview se „známou osobností“ 	<ul style="list-style-type: none"> • Österreich: základní informace • Asociace

9 Podrobná analýza cvičení z hlediska vhodnosti využití při distanční výuce

9.1 Nácvič výslovnosti

Z hlediska správného využívání německého jazyka, je dle mého názoru stěžejní právě samotná výslovnost. Pokud se žáci nenaučí správně vyslovovat, nebude jim rodilý mluvčí rozumět. Z tohoto důvodu je důležité, aby se s nácvičkem výslovnosti neustále pracovalo. Německá výslovnost není příliš komplikovaná, ale jsou hlásky, které žákům dělají neustále problémy, např. *ä, ö, ü, v* atd. Dalším problémem v nácvičce výslovnosti je fakt, že se německému jazyku učí až po jazyku anglickém a přebírají do německého jazyka anglickou výslovnost. Důležité je, aby sám učitel správně a zřetelně vyslovoval, protože se ve výuce stává vzorem pro samotné žáky. Dalším vzorem v nácvičce výslovnosti se může stát přiložené DVD se všemi audionahrávkami nebo videa s rodilými mluvčími na internetu.

V učebnici *Team Deutsch* se s cvičeními pro nácvič výslovnosti téměř nesetkáme. V učebnici je pouhých 12 cvičení zaměřených přímo na výslovnost. Většinou se jedná o takové typy cvičení, kde žáci poslouchají a opakuji to, co slyší. Je tedy nutné, aby se učitel na výslovnost zaměřoval sám. Jako další nedostatek shledávám, že ve slovníčku na konci učebnice není u slovíček napsána výslovnost. Pokud se tedy žáci výslovnosti nenaučí ve škole, nemohou to doma sami zvládnout.

V pracovním sešitě je to obdobné jako v učebnici. V pracovním sešitě najdeme devět cvičení zaměřených přímo na výslovnost. Jedná se opět o cvičení, kde žáci poslouchají a následně opakuji. *Team Deutsch* má cvičení i v online prostředí, které jsou dostupné na: <https://einstufungstests.klett-sprachen.de/eks/teamdeutsch1/> a dají se velmi dobře využít právě při tréninku výslovnosti. Žáci mohou poslouchat a opakovat to, co slyší.

Z vlastní zkušenosti vím, že v době distanční výuky lze výslovnost trénovat velmi stěžejně. Vyučovací hodiny probíhají pouze online a to jen jednou týdně. Vyučování přes kameru je zcela odlišné, než vyučování prezenční. Byli žáci, kteří kameru neměli nebo ji záměrně nezapínali a opravovat výslovnost, aniž bychom žáka viděli, není lehké. Na výslovnosti lze tedy pracovat při opakování. Na začátku hodiny jsem přečetla nová slovíčka a žáci je po mne opakovali. Dále jsme používali různá výuková videa na YouTube, kde žáci opět opakovali to, co slyší. Žákům, kteří se online výuky nemohli

nebo nechtěli účastnit, jsem veškeré podklady k výuce dávala v tištěné podobě, kde veškerá nová slovíčka měli v hranatých závorkách přeepsaná tak, jak se vyslovují, např. *die Tasche [dý taše], eine Strumpfhose [ajne štrumpfhóse]*.

V době distanční výuky jsem i sama vytvářela cvičení dle probíraných témat pro nácvik výslovnosti. Pro představení příkládám:

- a) **Přečti si slovíčka nahlas a zkontroluj si výslovnost podle přiloženého videa 😊** (<https://www.youtube.com/watch?v=IH1YO-ZsXgM>)
- b) **Následně napiš, co si vezmeš na sebe, když půjdeš do divadla nebo na koncert kapely Rammstein 😊**

- **das T-Shirt**
- **die Jeans**
- **die lange Hose**
- **die kurze Hose**
- **die Unterhose**
- **die Badehose**
- **der Badeanzug**
- **der Bikini**
- **der Pullover**
- **die Jacke**
- **der Mantel**
- **das Kleid**
- **der Rock**
- **die Brille**
- **die Sonnenbrille**
- **der Hut**

Žáky cvičení tohoto typu velice bavily, protože nemuseli pracovat pouze s učebnicí, či pracovním listem. Výslovnost jsem následně kontrolovala při online hodinách vždy na začátku hodiny.

9.2 Slovní zásoba

Slovní zásoba představuje soubor všech slov, či slovních spojení, které se v daném jazyce využívají. Slovní zásobu můžeme rozdělit na slovní zásobu aktivní, to jsou slova, který jedinec aktivně užívá, slovní zásobu pasivní, zde se jedná o slova, která jedinec zná, ale aktivně je nevyužívá a v poslední řadě slovní zásobu potencionální, to jsou slova, který by daný jedinec měl znát na základě svého vzdělání.

Německá slovní zásoba obsahuje zhruba 300 000 až 500 000 slov. Rodilý mluvčí využívá aktivně zhruba 20 000 slov. Podle *Společného evropského referenčního rámce pro jazyky* je nutné, aby žák, či student na úrovni A1 dokázal využívat a porozumět zhruba 250-500 slovům. Na úrovni A2 je to zhruba 1000 – 3000 slovíček.

Slovní zásoba je pro správné používání cizího jazyka velmi důležitá. Bez znalosti slovní zásoby nelze komunikovat, číst a ani psát. Při výuce slovní zásoby je velmi důležitá motivace, protože učení se nazpaměť žáky zpravidla nebaví. Je tedy důležité slovní zásobu vyučovat zábavně, v kontextu a pomocí všech smyslů. Je vhodné, veškerou slovní zásobu ukazovat názorně. Můžeme využít různé obrázky, věci, či kresby.

V učebnici *Team Deutsch* můžeme na samém konci nalézt abecední seznam slovíček. Podstatná jména jsou uvedena se členem určitým a s tvarem množného čísla např. *Figur, die, -en*, následně je slovíčko přeloženo do češtiny a dále je uvedeno, ve které lekci je slovíčko použito v kontextu. Slovesa jsou uvedena v infinitivu např. *gehen*. U nepravidelných sloves je uveden tvar třetí osoby *schlafen, er schläft*.

V pracovní sešitě se nachází tematický slovník, který je rozdělen do 12 částí podle vyučovaných lekcí. Obsahuje slovíčka a fráze, které by měl žák na konci každé lekce aktivně využívat. V novější verzi pracovního sešitu jsou podstatná jména uváděna v barvách podle toho, jaký rod podstatné jméno má. Modře jsou uvedena jména rodu mužského, červeně jména rodu ženského a zeleně jména rodu středního např. *der Schüler,-, die Musik, das Plakat,-e*. Toto považuji za velmi vydařené, protože si žáci rod mnohem lépe zapamatují. Sama tento způsob zapisování ve své výuce využívám. Jak už jsem zmínila výše chybí ve slovnících výslovnost v hranatých závorkách, která by žákům při výuce mohla pomoci.

V učebnici nalezneme celou řadu možností, jak se slovní zásobou pracovat. Slovní zásoba je v učebnici prezentována např. pomocí fotografií, které jsou slovíčky přímo popsány a nebo se jedná o fotografie, či ilustrace, které musí žák samostatně popsat.

V pracovním sešitě nalezneme další cvičení, které na učebnici přímo navazují. V pracovním sešitě můžeme najít osmisměrky, rozřazovací cvičení, různá doplňovací cvičení atd. V novém vydání se nově objevují za každou lekci myšlenkové mapy, které jsou výborně zpracované. Tam si žáci mohou zapsat tu nejdůležitější slovní zásobu z celé lekce.

Obrázek 19 Slovní zásoba – Učebnice, str. 20

24 Mein Wortschatz

Ergänze die Angaben. Schreib dann deinen Stundenplan auf. Wie findest du deinen Stundenplan? Was ist dein Lieblingstag? Warum? Erzähl bitte. Doplň údaje, pak napiš svůj rozvrh hodin. Jak se ti líbí tvůj rozvrh? Který den máš nejraději? Proč? Vyprávěj.

Wie findest du?

☹️ gut 😐 ganz gut 😊 nicht gut

.....

.....

.....

Lektion 2
WAS IST IN DER SCHULE LOS?

Klassenzimmer

Stundenplan

Aktivitäten

	Montag	Dienstag	Mittwoch	Donnerstag	Freitag	Samstag	Sonntag
.....							
.....							
.....							
.....							
.....							
.....							
.....							
.....							
.....							
.....							

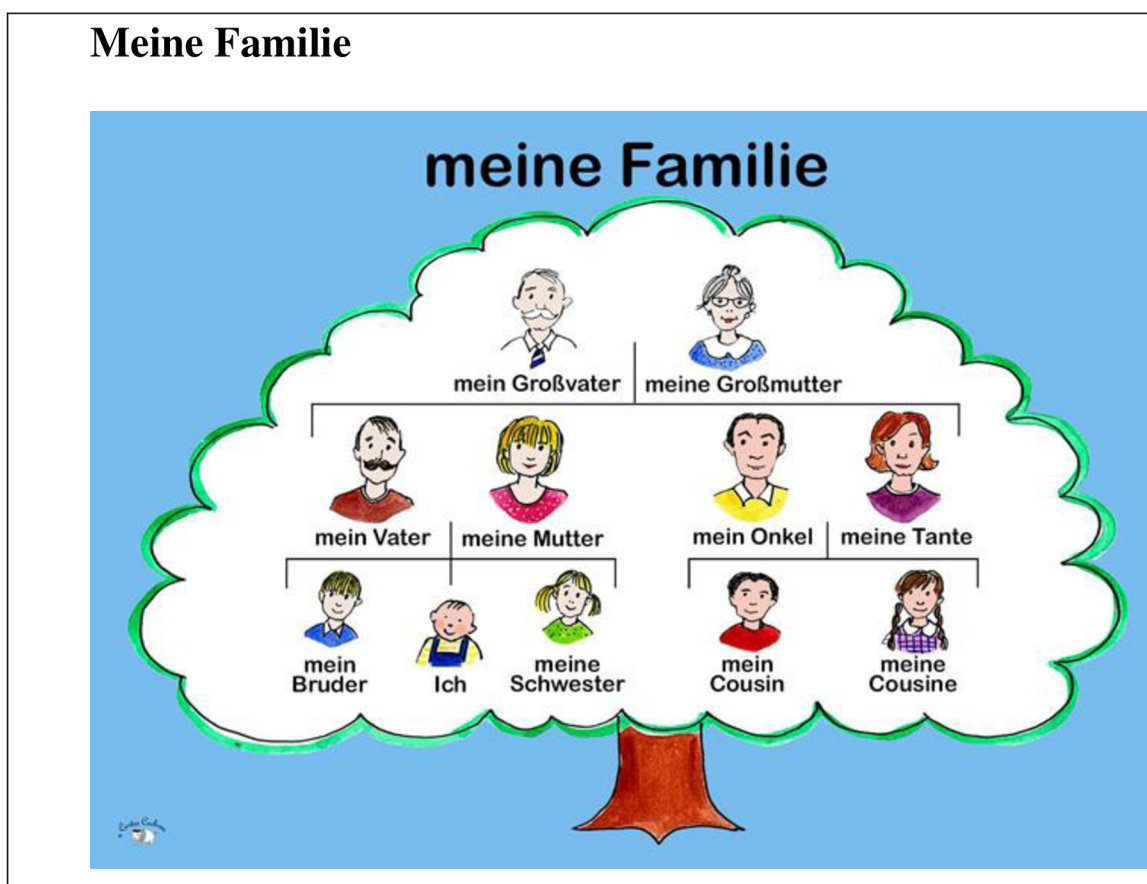
Mein Wortschatz

Obrázek 20 Slovní zásoba - Pracovní sešit, str. 24

Slovní zásoba se dá procvičovat různými způsoby např. přiřazováním, doplňováním slovíček do souvislého textu, doplňováním slovíček do písni atd. Dle mého názoru je mnohem lepší, když je slovní zásoba využívána v kontextu a ne izolovaně. Proto jsou dobré texty a písňe. Pro žáky je autentický materiál lepší, protože jim může být bližší.

V době distanční výuky máme k dispozici mnoho různých typů cvičení, při kterých lze procvičovat slovní zásobu. Můžeme využít výukové programy, které jsou prezentovány výše. Z vlastní zkušenosti vím, že práce s výukovými programy žáky velice baví, protože je zábavná, interaktivní a není jednotvárná.

V době distanční výuky, jsem jako učitelka německého jazyka, se slovní zásobou pracovala velmi často. Dle probíraného tématu jsme s žáky na začátku každé hodiny slovíčka společně přečetli a dále jsme s nimi pracovali v různých typech cvičení. Pro představení přikládám pracovní list pro procvičení slovní zásoby na téma *Meine Familie*:

Obrázek 21 Meine Familie

1. Spoj německý název s anglickým

mother

grandfather

father

aunt

uncle

sister

cousin

grandmother

brother

die Cousine

der Vater

der Onkel

der Bruder

die Schwester

der Cousin

der Großvater

die Mutter

die Großmutter

die Tante

2. Namaluj jednoduchý rodokmen tvé rodiny.

3. Přečti si tento krátký text a rozhodni, zda jsou tvrzení pravdivá.

Hallo!

Ich bin Thomas. Ich bin dreizehn Jahre alt.

Das ist meine Familie. Ich habe einen Bruder und zwei Schwestern. Mein Bruder heißt Marko und er ist vier Jahre alt. Meine Schwester Julia ist sechzehn Jahre alt und meine Schwester Josephine ist zwei Jahre alt.

Obrázek 22 Meine Familie

Meine Mutter ist fünfunddreißig Jahre alt und heißt Stephanie. Mein Vater heißt Walter und er ist vierzig Jahre alt.

Das ist meine Familie. Ich habe alle sehr gern. 😊

1. Thomas hat zwei Brüder. $R \times F$
2. Marko ist vier Jahre alt. $R \times F$
3. Die Schwester heißt Stephanie. $R \times F$

4. <i>Die Mutter ist fünfunddreißig Jahre alt. R x F</i>
5. <i>Der Vater heißt Walter. R x F</i> |
|---|

9.3 Gramatika

Německá gramatika se od české gramatiky v mnoha směrech liší. Německý jazyk řadíme mezi flektivní jazyky analyticko–syntetického typu oproti tomu český jazyk je typem pouze syntetickým. Syntetické jazyky vyjadřují gramatické formy slov pomocí koncovek, jazyky analytické vyjadřují gramatické formy pomocí gramatických prostředků, jako jsou např. členy, či předložky. Dalším rozdílem jsou např. pády. V jazyce českém máme sedm pádů oproti tomu v jazyce německém pouze čtyři. Z toho vyplývá, že žáci mohou mít s německou gramatikou větší problémy, protože některé prostředky v německém jazyce zcela chybí nebo v samotném jazyce jinak fungují.

Učivo gramatiky je další nedílnou součástí při výuce cizího jazyka, neplní však funkci cílové kompetence, nýbrž je pouze jazykovým prostředkem. Dle mého názoru by právě toto učivo nemělo zaobírat první místo, protože samotná komunikace je mnohem důležitější než veškerá gramatika. Gramatika bývá pro žáky neoblíbeným učivem, proto je důležité, aby byla gramatika procvičována zábavnou formou a v komunikačně funkčních souvislostech.

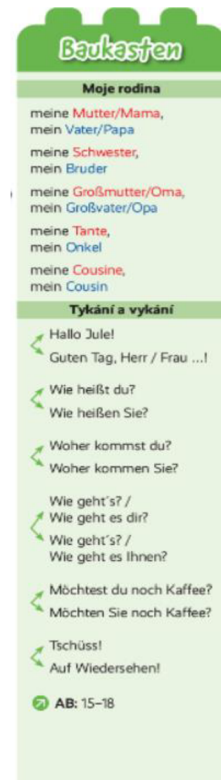
V učebnici *Team Deutsch* nalezneme učivo gramatiky v každé lekci. Na začátku každé lekce jsou prezentovány cíle, mezi něž patří i gramatické prostředky, které by si žák měl v dané lekci osvojit. Např. ve třetí lekci s názvem *Freunde und Familie* jsou cíle prezentovány takto:

- *Hovořit o přátelích a rodině*
- *Názvy rodinných příslušníků*
- *Názvy měsíců v roce*
- *Číst a psát seznamovací inzeráty*
- *Telefonovat*
- *Přítomný čas pravidelných sloves v čísle množném*
- *Číslo od 20 výše*
- *Popsat přátele: první přídavná jména*

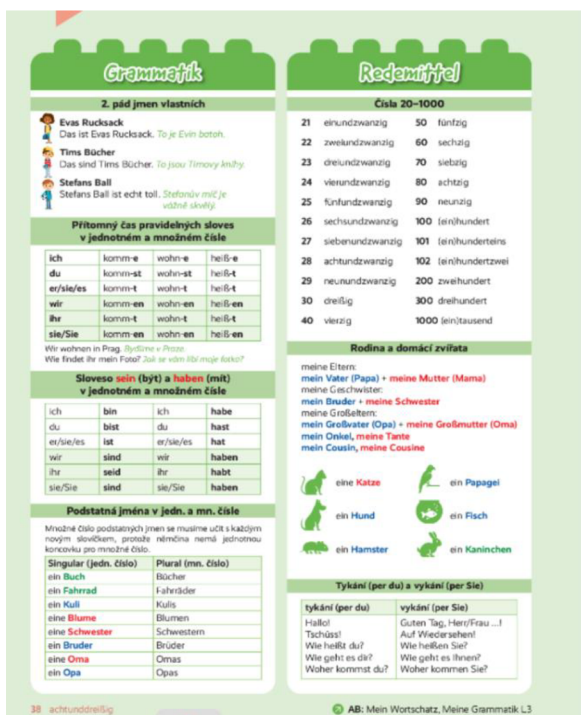
- *Podstatná jména a osobní zájmena v čísle množném*
- *du nebo Sie?*

Z přehledu vyplývá, že je ve třetí lekci nutné, aby si žáci v gramatické části osvojili problematiku pravidelných sloves v množném čísle, podstatných jmen a zájmen v množném čísle a problematiku tykání a vykání v německém jazyce. Tato problematika je dále charakterizována v rámečcích na každé dvojstraně učebnice. Tyto rámečky se nazývají *Baukasten*, ve kterých nalezneme jednoduchý popis gramatických prostředků a někdy i popis lexikálních dovedností. Popis gramatických jevů je zde velmi jednoduchý. Pro procvičování, osvojování a opakování probíraného učiva slouží cvičení, které nalezneme v pracovním sešitě. V rámečku *Baukasten* vždy dole nalezneme čísla cvičení z pracovního sešitu, které mají žáci vypracovat.

V nové řadě učebnice *Team Deutsch neu* můžeme nově nalézt na poslední straně kapitoly stranu s názvem *Was kann ich nach Lektion XY?* Zde najdeme přehled nejdůležitějšího gramatického učiva dané lekce a nejdůležitější fráze, či slovní zásobu. Ve starším vydání takový přehled zcela chybí. Tyto přehledy považuji za velmi přínosné. Pomáhají jak žákům, tak i učitelům při samotném učení a vyučování. Přehled nejdůležitějšího učiva ze třetí lekce:

Obrázek 23
Baukasten - učebnice
str. 35

Obrázek 24 *Was kann ich nach Lektion 3?* –
Učebnice str. 38

Gramatika, slovní zásoba, ale také výslovnost se v moderní výuce němčiny začleňuje do běžné komunikace a pomocí těchto komunikačních situací se tyto jevy drilují. Ve starším vydání učebnice nalezneme na poslední straně každé lekce stranu s názvem *Im Team*, kde jsou cvičení zaměřena na práci ve dvojicích, či ve skupinách. Gramatické učivo, či učivo týkající se slovní zásoby je zde prezentováno zábavnou formou např., práce s písní, či básničkou.

Jak už jsem uvedla výše v pracovním sešitě nalezneme mnoho cvičení, která navazují na učebnici. Cvičení jsou různého typu např. doplňovací, rozřazovací, přiřazovací, poslechová atd. Každou lekci pracovního sešitu uzavírá strana *Meine Grammatik*, kde si žáci zopakují gramatické jevy probírané v dané lekci.

Meine Grammatik

1. Ergänze die Tabelle. Doplň tabulku.

	wohnen	heißen	sein	haben
Singular (jednotné číslo)				
ich				
du				
er/sie/es				
Plural (množné číslo)				
wir				
ihr				
sie/Sie				

2. Markiere die Endungen beim Verb wohnen. Označ koncovky u slovesa wohnen.

3. Duzen und siezen. Ergänze die Sätze. Týkáni a vykáni. Doplň věty.

a) Hallo! _____?

b) _____ Wie heißen Sie?

c) Wie geht's? _____?

d) Wo wohnst du? _____?

e) _____ Auf Wiedersehen!

4. Ergänze die Pluralform. Doplň tvar množného čísla.

a) die Oma _____ g) die Katze _____

b) der Onkel _____ h) der Monat _____

c) der Fisch _____ i) die Schwester _____

d) das Heft _____ j) der Bruder _____

e) das Wörterbuch _____ k) die Schultasche _____

f) der Kuli _____ l) der Ball _____

Obrázek 25 Meine Grammatik -
Pracovní sešit, str. 35

15. Hör zu und entscheide: Sind die Leute „per du“ oder „per Sie“? Poslouchej a rozhodni: Týkájí si či vykájí?

Situations: per du / per Sie

Möchtest du noch ein Stück Torte? (1) Ja, gern. (2) Wie geht es Ihnen, Frau Moritz? (3) Danke, gef. Und Ihnen? (4) Trinken Sie noch Kaffee? (5) Nein, lieber Tee. (6) Hallo! (7) Hallo, Janes!

34 wunderbar

Obrázek 26 Pracovní sešit, str. 34

V době distanční výuky jsme s žáky gramatické učivo procvičovali pomocí cvičení v učebnici a v pracovním sešitě. Bylo těžké žáky na online hodinách při výuce gramatických jevů zaujmout. Bylo tedy nutné využívat i jiné prostředky než jen učebnici a pracovní sešit. Ve své praxi jsem využívala už výše zmíněné výukové

programy a další pracovní listy, které jsou volně dostupné. Pro ukázkou přikládám jeden z pracovních listů, který je vhodný pro ukotvení látky - časování pravidelných sloves v německém jazyce. Jedná se o deskovou hru, která žákům gramatické učivo předkládáno zábavnou formou.

	• ich	•• du	••• er/sie	•••• wir	••••• ihr	•••••• sie		
	START	1 tanzen	2	3	4 Rad fahren	5	6	7 klettern
15	14 schwimmen	13	12	11 Fußball spielen	10 kochen	9	8 Auto fahren	
16	17 Skateboard fahren	18	19 singen	20 malen	21	22 werfen	23 fangen	
31	30	29 Moped fahren	28	27 Gitarre spielen	26	25 springen	24 Ski fahren	
32 Eis laufen	33	34 laufen	35	36 am Computer arbeiten	37	38	ZIEL	

ISLCollective.com

Obrázek 47: Hra na procvičení gramatiky

9.4 Pravopis

Německý pravopis se od českého pravopisu zcela odlišuje. V českém jazyce píšeme to, co slyšíme, kdežto v německém jazyce se pravopis od mluveného slova liší např. die Tasche, čteme [dý taše]. Z toho vyplývá, že žáci v psaném projevu mohou více chybovat. Dalším důvodem proč žáci v německém písemném projevu více chybují je, to že se žáci učí nejdříve jazyku anglickému a následně pravopis anglického jazyka aplikují i v jazyce německém. Je tedy nutné pravopis též trénovat.

V učebnici *Team Deutsch* je problematika pravopisu zastoupena jen minimálně. Má to ale svůj důvod, v cizím jazyce se žák učí novému slovu zároveň s jeho pravopisnou podobou a pravopis nemusí trénovat tolik, jako v jazyce mateřském. Oproti tomu v pracovním sešitě nalezneme mnoho cvičení pro trénink pravopisu, jedná se o

cvičení např. doplňovacího, či přepisovacího typu. V pracovním sešitě nalezneme i mnoho úkolů, kde musí žák konstruovat i vlastní texty, při nichž pravopis procvičuje.

V době distanční výuky je těžké pravopis procvičovat, či hodnotit, protože žáky u samostatné práce nevidíme. Žáci mohou při práci doma využívat učebnici, pracovní sešit, či internet, kde mohou daná slova správně opsat. Tyto dovednosti, se ale žákům mohou v budoucím životě hodit, důležité totiž je, aby si žák dokázal poradit a vyhledat si potřebné informace všemi možnými způsoby a ne je nachytat na chybách. V době distanční výuky jsme s žáky pravopis trénovali, a to hlavně psaní velkých písmen u podstatných jmen. Příkládám mnou vytvořený pracovní list:

Marko psal email svému novému kamarádovi do Vídně a úplně zapomněl používat *Caps lock*, tím pádem mu vypadla všechna velká písmena. Ty víš, že v němčině se všechna podstatná jména píší s velkým písmenem. Pomůžeš Markovi dopis opravit? 😊

Hallo thomas,

Ich suche einen freund. mein name ist marko und ich bin vierzehn jahre alt. ich komme aus deutschland und wohne in berlin. berlin ist unsere hauptstadt. Ich habe eine schwester und einen bruder. Meine schwester heißt lisa und mein bruder heißt jakob. sie sind zehn jahre alt. Hast du auch geschwister? Schreib mir bitte zurück.

Tschüss. Dein marko.

10 Řečové dovednosti v učebnicovém souboru *Team Deutsch*

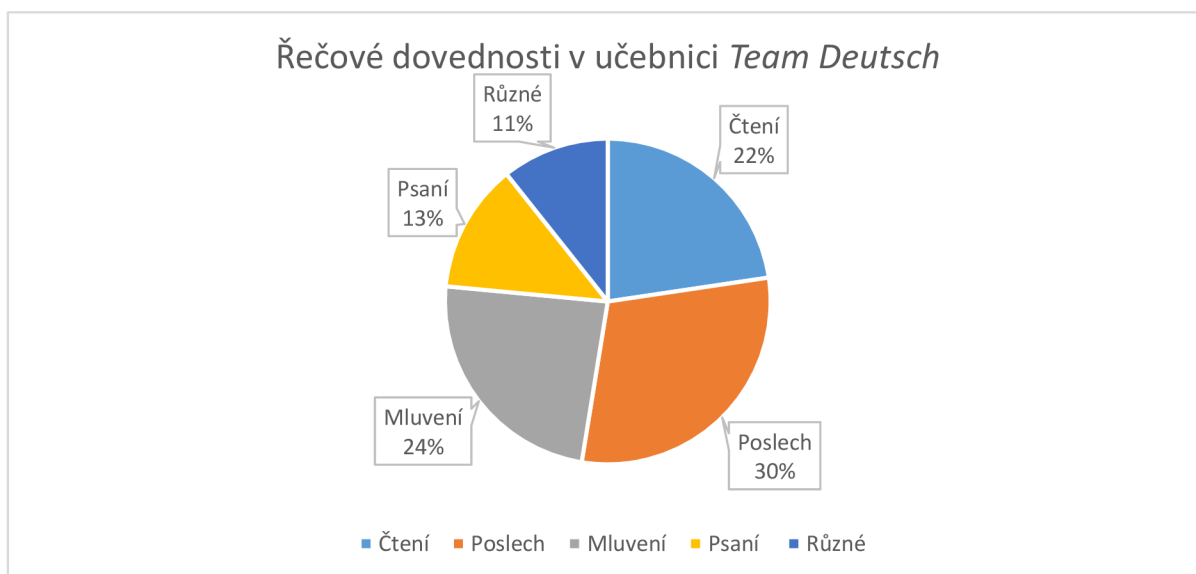
Osvojení řečových dovedností by mělo být cílem ve výuce všech cizích jazyků.

Mezi řečové dovednosti řadíme:

- poslech s porozuměním
- mluvení
- čtení s porozuměním
- psaní

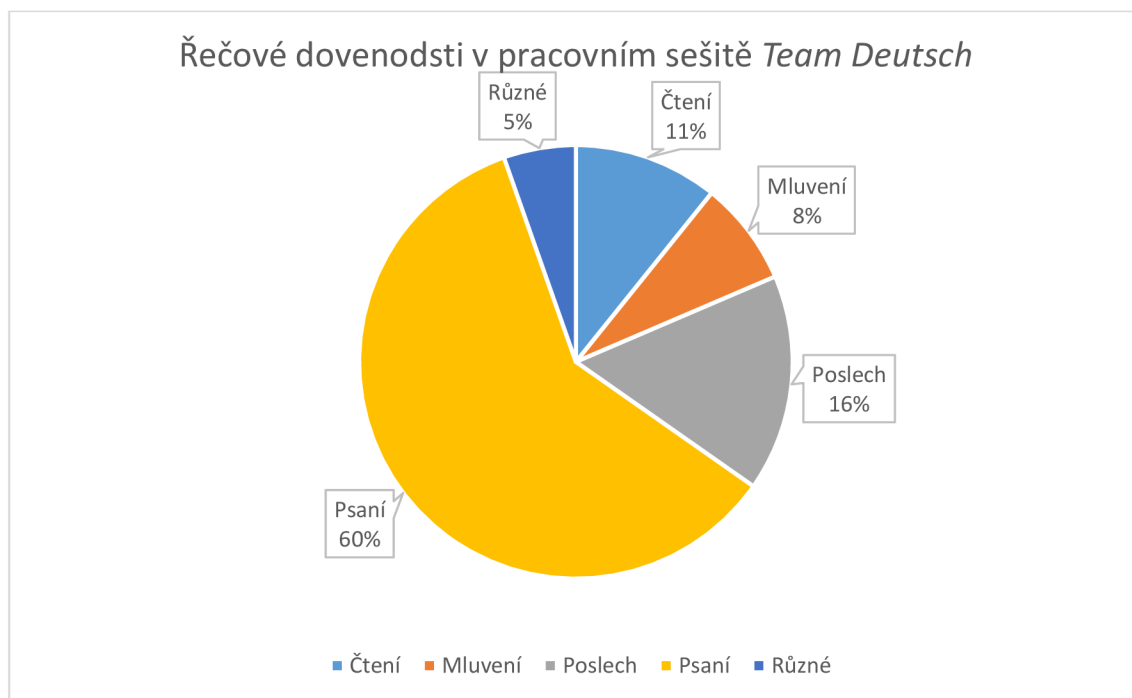
Poslech a čtení řadíme mezi receptivní řečové dovednosti a mluvení a psaní mezi produktivní řečové dovednosti.

V učebnici *Team Deutsch* najdeme cvičení na všechny čtyři řečové dovednosti. Poslechová cvičení jsou označena symbolem ouška. Ostatní cvičení jsou označena zadáním jako je: *přečti si, napiš* nebo *popiš*. Nejvíce jsou zde zastoupena cvičení na poslech s porozuměním, kde je jim z celé učebnice věnováno 30 % ze všech cvičení. Další podstatnou část cvičení v učebnici zastupují cvičení na mluvení a čtení s porozuměním, kdy mluvení se věnuje celých 24 % cvičení a čtení s porozuměním 22 % ze všech cvičení. Následují cvičení na psaní v německém jazyce, která jsou zastoupena v 13 % ze všech cvičení a v neposlední řadě další různá cvičení, do kterých jsou zařazeny např. hry, přiřazovací cvičení atd., kdy toto je zastoupeno 11 % z celkového počtu cvičení. Pro zjednodušení znázorněno v příloženém grafu č.1 níže:

Graf č. 1

V pracovním sešitě, nalezneme též všechny čtyři řečové dovednosti nýbrž v jiném zastoupení. Oproti učebnici, kdy je psaní zastoupeno téměř nejméně se pracovní sešit věnuje psaní v 60 % ze všech cvičení. Následují cvičení na poslech a čtení, kdy poslech tvoří 16 % všech cvičení a čtení 11 %. Nejméně jsou v pracovním sešitě prezentována cvičení na mluvení s 8 % a další různá cvičení s 5 %, kde jsou různé hry a zábavné úkoly. Pro zjednodušení je přiložen graf č. 2 níže.

Graf č. 2

10.1 Čtení s porozuměním

Čtení je receptivní řečová dovednost, která má v cizím jazyce mnoho funkcí. Mezi hlavní funkce čtení patří: získávání informací, rozšíření slovní zásoby, osvojování pravopisu a hlavně zábava. Žáky by mělo samotné čtení bavit a motivovat k další výuce cizího jazyka. Na základě toho, musí učitel vybírat takové texty, které jsou přiměřené věku a jazykové úrovni. Texty by měly být moderní a situačně zakotvené.

Číst se dá mnoha způsoby potichu, nahlas, detailně nebo jen globálně. Při detailním čtení musí žáci najít veškeré informace v daném textu, oproti tomu globální čtení je založeno na hledání určitých informací např. veškerých jmen v textu. Mezi další

způsoby čtení řadíme např. čtení ve skupině, či individuální čtení doma nebo ve škole atd.

Při čtení v cizím jazyce máme nespočet možností, jak se samotným textem pracovat. Před samotným čtením textu je nutné žáky aktivizovat. K aktivizaci žáků můžeme využít různé dialogy, myšlenkové mapy, obrázky, videa atd. Ve fázi čtení se zaměřujeme na porozumění textu, pro zhodnocení můžeme využít různé typy cvičení - pravda nebo lež, testové úlohy, otázky k textu přiřazování obrázku k částem textu a další. Po čtení je nutné dále s textem pracovat. Žáci mohou sami napsat podobný text zdramatizovat ho, či o něm v plénu diskutovat.

V učebnici a v pracovním sešitě je mnoho cvičení pro čtení s porozuměním. V době distanční výuky jsem s žáky texty z učebnice a pracovního sešitu hodně využívala. Niže příkládám přípravu na online hodinu, kde jsem text z učebnice využívala:

Příprava na hodinu: Německý jazyk

- **Třída:** 8. A, výuka přes Google meet
- **Dotace:** 30 min
- **Počet žáků:** 12
- **Pomůcky:** online učebnice, pracovní sešit
- **Téma:** Was machst du am Montag?

Před čtením:

1. <https://www.youtube.com/watch?v=ZGaDIykqmWQ>
2. Před čtením sdílím žákům video z YouTube s tématem. *Mein Tagesablauf*. Žáci mají za úkol vybrat všechny časové údaje – opakování z minulé hodiny, ke kterým si dle videa napíší, co v určitý čas osoba dělá. Video pouštím dvakrát.
3. Kontrola časových údajů a aktivit během dne.
4. Samotné čtení textu z pracovního sešitu *Sonias Tagesablauf*.

Text:

Um acht Uhr klingelt der Wecker. Um zehn nach acht stehe ich dann auf. Um halb neun frühstücke ich. Um neun fange ich mit den Hausaufgaben an. Um Viertel vor eins essen meine Mutter und ich zu Mittag. Um ein Uhr fängt die

Schule an und um sechs Uhr komme ich wieder nach Hause. Um halb sieben mache ich noch Hiphop im Tanzstudio. Um acht Uhr abends isst die ganze Familie zu Abend. Um halb neun sehe ich noch etwas fern oder chatte mit Freunden. Um halb zehn gehe ich ins Bett. Ich bin immer sehr müde und schlafe gleich an. ((ESTERL, et al., 2021. str. 48)

- Text čteme nejdříve společně nahlas, kvůli procvičení výslovnosti. Následně si text přečte každý sám a vypracuje v pracovním sešitě cvičení 6b na straně 48.
- Následuje kontrola a diskuse ohledně Sonina dne

5. Po samotném čtení a vypracování úkolů mají žáci za domácí úkol napsat, jak vypadá jejich běžný školní den v pondělí.
6. Následuje evaluace, co jsme se naučili?

Další přiložená příprava je ukázkou mé vlastní práce:

Příprava na hodinu: Německý jazyk

- **Třída:** 8. B, výuka přes Google meet
 - **Dotace:** 30min
 - **Počet žáků:** 14
 - **Pomůcky:** pracovní list
 - **Téma:** Was zieht Selin an?
1. Před čtením zopakování slovní zásoby na téma Kleidung pomocí webové aplikace Wordwall.net: <https://wordwall.net/resource/9857996/kleidung>
 2. Samotné čtení z pracovního listu, který žákům sdílím, nejdříve nahlas kvůli výslovnosti, poté každý sám
 3. Po čtení vypracování úkolů nejdříve samostatně poté společně s kontrolou. Poté za domácí úkol popsat jakoliv osobu.
 4. Evaluace

Pracovní list:

Die Kleidung

Lieblingskleidung

Mein Name ist Selin. Ich bin 11 Jahre alt und wohne in Linz. Meine Familie und Freunde nennen mich Seli. Am liebsten habe ich ein Kleid an. Heute habe ich einen Rock und eine Bluse an. Meine Bluse ist gelb und hat Knöpfe. Mein Rock ist blau. Heute ist es sehr kalt. Ich habe einen blauen Schal und schwarze Handschuhe an. Meine Schuhe sind rot.

1. Aufgabe: Markiere die Farben der Kleidung im Text. (Označ všechny barvy v textu.)

2. Aufgabe: Schreibe die Kleidungsstücke von Selin auf. (vypiš všechny kusy oblečení, které Selin uvádí)

3. Aufgabe: Was hat Selin am liebsten an? Zeichne Selins Lieblingskleidung. (co má Selin nejraději? Namaluj.)

4. Aufgabe: Was hat das Mädchen am Bild an? Bezeichne. (co má dívka na obrázku na sobě? Popiš)

Obrázek 28 Dívka

10.2 Mluvení

Mluvení nebo také komunikace je schopnost produkovat naše myšlenky tak, aby nám bylo porozuměno. Komunikace má mnoho funkcí. Mezi nejdůležitější funkce komunikace patří: přenos informací od jedné osoby k osobě druhé, vyjádření pocitů, myšlenek a vlastních názorů, které si dokážeme v diskusi obhájit. Cílem komunikace ve výuce německého jazyka je taková komunikace, která je spontánní a dá se jí porozumět. Cílem komunikace není mluvit bezchybně, tudíž je při mluvení povolena jistá chybovost.

Ve výuce máme mnoho možností, jak mluvení trénovat, zkoušet a procvičovat. Pro procvičování mluvení slouží např. imitační cvičení, kde žáci imitují, to co říká učitel, či rodilý mluvčí. Tato cvičení se využívají hlavně při osvojování správné výslovnosti. Další cvičení, kde můžeme komunikaci trénovat jsou cvičení jako: interview, diskuse, dialogy, dramatizace, převyprávění, vyprávění podle obrázku, či dokončení textu.

Tak jako u strategie čtení, tak i u strategie mluvení, je nutné žáky před samotným úkolem zaktivizovat. Pro zaktivizování nám slouží myšlenkové mapy, sběr informací k tématu, hry se slovy atd. Při samotném mluvení je důležité, aby učitel žáka nepřerušoval a nechal ho plynule mluvit. Je dobré, se zaměřit i na intonaci, mimiku a gestiku a předat žákům základy správné rétoriky, které mohou využít v jiných předmětech nebo v budoucím životě. Po samotném mluvení je dobré, když se v plénu diskutuje o častých chybách a pracuje se na jejich nápravě.

Pro učitele je velice těžké mluvený projev hodnotit, protože je to komplexní dovednost, ve které se projevuje jak slovní zásoba, výslovnost tak i gramatika. Nejvhodnější cvičení jsou: popis obrázku, vyprávění nějakého zážitku, dialogy a nebo diskuse v plénu.

V učebnici a v pracovním sešitě najdeme mnoho cvičení pro trénink komunikace. Níže je uvedena příprava vycházející z učebnice, následně příprava vycházející z vlastního textu:

Příprava na hodinu: Německý jazyk

- **Třída:** 9.A, výuka přes Google meet
 - **Dotace:** 30min
 - **Počet žáků:** 13
 - **Pomůcky:** učebnice
 - **Téma:** Im Café: Was darf es sein?
1. Před mluvením pracujeme s jídelním lístkem v učebnici na straně 64. Společně diskutujeme o tom, co v kavárně mají a co bychom v kavárně, kterou navštívujeme ještě chtěli. Připravujeme fráze pro tvorbu dialogů.
 2. Práce s dialogy. Žáci přebírají role hostů a číšníků, nahlas ve dvojicích.
 3. Tvorba vlastního jídelního lístku za DÚ.
 4. Evaluace

Příprava na hodinu: Německý jazyk

- **Třída:** 8.B, výuka přes Google meet
 - **Dotace:** 30min
 - **Počet žáků:** 13
 - **Pomůcky:** pracovní list
 - **Téma:** Was frühstückt Nina gern?
1. Před mluvením práce s textem: Ninas Frühstück. Text čteme nahlas kvůli procvičení výslovnosti. Následně diskutujeme o tom, co Nina jí a co bychom si dali k snídani my.

Ich bin Nina und ich bin vierzehn Jahre alt. Ich stehe jeden Tag um halb acht auf. Um acht Uhr frühstücke ich immer mit meiner Mutter. Am liebsten esse ich einen Schinken-Käse Toast und dazu trinke ich am liebsten eine Heiße Schokolade. Meine Mutti hat am liebsten einen Obstsalat und dazu eine Tasse Kaffee.

2. Práce s obrázkem - Snídaně: žáci ústně popisují, co na obrázku vidí, a co by si dali a nedali k snídani.
3. Následuje diskuse v plénu o důležitosti snídane. (propojení s výchovou ke zdraví)

Obrázek 29 Snídaně

10.3 Psaní

Psaní je produktivní řečová dovednost, která má za úkol předávat myšlenky, názory nebo informace. Psaní v cizím jazyce má, ale i další úkoly. Při samotném psaní se žák učí nejen formulovat vlastní myšlenky, nýbrž procvičuje i gramatiku, slovní zásobu a hlavně pravopis. Německý pravopis je mnohem jednodušší než ten český, ale i tak, se mohou v písemném projevu objevovat chyby. Důvody jsou uvedeny výše v kapitole týkající se pravopisu.

Tak jako při učení se mateřskému jazyku, tak i při učení se jazyku cizímu musíme začít s mluvením. Žáci musejí slova nejdříve slyšet a umět říci, aby je mohli následně napsat. Je důležité zmínit, že psaní se učíme skrz psaní, je tedy nutné abychom žákům dávali např. písemné domácí úkoly. Témata pro písemný projev by měly být moderní, přiměřené věku a jazykové úrovni.

V učebnici a pracovním sešitě nalezneme mnoho cvičení pro trénink psaní, jsou to cvičení doplňovací, prepisovací, dopisovací atd. Níže příkládám přípravu na hodinu vycházející z učebnice a následně přípravu vycházející z vlastní tvorby:

Příprava na hodinu: Německý jazyk

- **Třída:** 9.A., výuka přes Google meet
- **Dotace:** 30min
- **Počet žáků:** 13
- **Pomůcky:** pracovní list
- **Téma:** Was machst du am 15. April?

1. Práce s textem v učebnici na straně 71

4 Lies bitte das Programm und ergänze die Einladung.
Přečti si program a doplň pozvánku.

NEUE NACHRICHT

Lieber Peter!
Meine Schule feiert am das
50. Schuljubiläum. Ich möchte dich
zum Schulfest einladen.
Das Programm beginnt um :
Die Klasse 9b macht eine und
die Klasse organisiert ein
Kaffee&Kuchen-Treffen.
Um Uhr spielt Klasse 7a gegen
Klasse 7b Fußball. Um 17 Uhr gibt
der ein Konzert und um 18 Uhr
führt die ein Theaterstück auf. Am Abend ist eine .

Hoffentlich kannst du kommen!
Tine

50. Schuljubiläum
Ort: Friedrich-Schiller-Gymnasium
Zeitpunkt: 15. April, 14–23 Uhr

Programm:

- Fotoausstellung (9b)
- Kaffee&Kuchen-Treffen (8c)
- 16.00 Uhr Fußballspiel (7a gegen 7b)
- 17.00 Uhr Konzert Schulchor
- 18.00 Uhr Aufführung Theatergruppe
- 20.00 Uhr Abschlussparty mit Tombola

Eintritt:
Kuchen, belegte Brötchen oder ein Preis für
die Tombola

Ihr könnt auch Familie und
Freunde mitbringen!

Obrázek 30 Učebnice str. 71

2. Text čteme nejdříve společně nahlas, poté čte každý sám a v textu si doplní chybějící informace. Poté si v plénu zkontrolujeme.
3. Na základě přečteného textu žáci napíší pozvánku na slavnost naší školy.
4. Po napsání si žáci texty představují a navzájem je hodnotí a diskutují o nich.
5. Evaluace

Ukázka práce žáka:

Obrázek 31 práce žáka

Příprava na hodinu: Německý jazyk

- **Třída:** 8.B, výuka přes Google meet
- **Dotace:** 30min
- **Počet žáků:** 13
- **Pomůcky:** pracovní list
- **Téma:** Personenbeschreibung: Wie sieht Thomas aus?

1. Opakování slovní zásoby z minulé hodiny pro přípravu na písemný projev, práce s webovou aplikací LiveWorksheets: <https://www.liveworksheets.com/uq1209937nd>

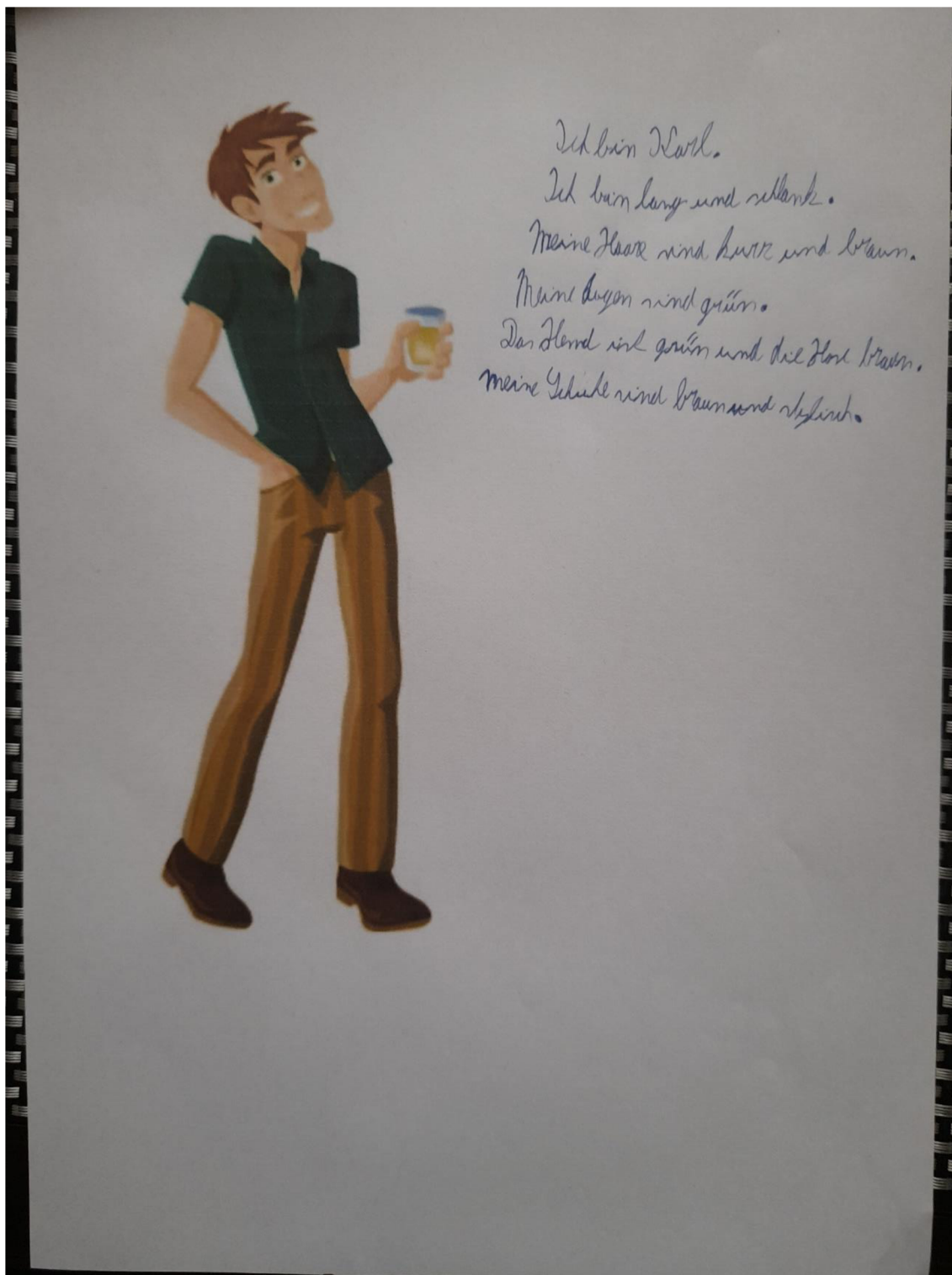
- pracujeme společně s interaktivním pracovním listem

2. Žáci si do svých sešitů namalují nebo vlepí jakoukoliv osobu a popíší jí. Podmínkou je napsat alespoň 5 vět o dané osobě.

3. Žáci si práce předčítají nahlas a hodnotí se navzájem. Společně opravujeme časté chyby a snažíme se je napravit.

4. Evaluace

Ukázka práce žáka:

Obrázek 32 práce žáka

10.4 Poslech s porozuměním

Poslech je receptivní, poměrně složitá řečová dovednost. Žáci při samotném poslechu musí dokázat porozumět mluvenému slovu, získané informace dále zpracovat a v mysli je spojit s tím, co už znají. Je důležité, aby učitel jakéhokoliv cizího jazyka co nejvíce v daném jazyce hovořil, protože čím více učitel v cizím jazyce hovoří, tím lépe žáci porozumí.

Ve výuce máme dvě možnosti poslechu tzv. poslech přímý a nepřímý. U přímého poslechu mluvčího vidíme, můžeme sledovat jeho gesta a mimiku. U poslechu nepřímého využíváme rádia, audionahrávek atd. U samotného poslechu žákům mohou pomoci pauzy, intonace, vizuální efekty a také např. zvuky, hudba atd. Poslechové texty by měly být přiměřené věku a jazykové úrovni, měly by být zábavné, moderní a situačně zakotvené.

Před samotným poslechem je nutné, aby byli žáci na daný poslech připraveni a seznámeni s tím, co po nich učitel při poslechu bude chtít. K tomu můžeme využít např. myšlenkové mapy, klíčová slova nebo využít obrázky vztahující se k poslechu. V průběhu poslechu si mohou žáci psát různé poznámky, klíčová slova a nebo odpovídat na multiple-choice otázky. Po poslechu využíváme takové strategie, které nám ukáží, zda žáci mluvenému textu porozuměli. Zde mohou učitelé využít cvičení typu: správně x špatně, dopisování slov do textu, otázky k obsahu atd.

V učebnici a pracovním sešitě nalezneme mnoho cvičení pro poslech s porozuměním. Cvičení jsou dle mého názoru velmi dobře zpracovány. Texty jsou zábavné, moderní a jsou přiměřené věku žáků a jejich jazykovým schopnostem. Níže příkládám přípravu na hodinu vycházející z učebnice a následně přípravu vycházející z vlastní tvorby:

Příprava na hodinu: Německý jazyk

- **Třída:** 9.A, výuka přes Google meet
 - **Dotace:** 30min
 - **Počet žáků:** 12
 - **Pomůcky:** interaktivní učebnice
 - **Téma:** Was kauft Christiane?
1. Před samotným poslechem. Práce s texty v učebnici na str. 84. S žáky čteme SMS nahlas, kvůli procvičení výslovnosti. Následně žáci čtou texty individuálně a dle učebnice přiřazují SMS, ke správné fotografii. Poté společná kontrola.

10a Christiane und Sandra im Modeshop. Sandra macht beim Probieren Fotos mit ihrem Handy. Ordne bitte die Texte den Fotos zu. Achtung: Zwei Texte sind zu viel!
Christiane a Sandra in obchodě s módou. Sandra fotí svým mobilem věci, které si zkouší. Přiřaď texty k fotografiím. Pozor! Dva texty jsou tu navíc!

Das T-Shirt passt mir, aber das ist zu bunt ...

Hallo Onkel Iwan! Ich suche noch ein Geburtstagsgeschenk für Tante Bruni. Die Bluse ist Chris zu weit ... aber für Tante Brun??? Bitte antworte!!!

Hi Niklas! Wir machen gerade einen Einkaufsbummel! ... total lustig! Die Hose ist zu lang, aber voll cool, oder??

Hallo Mama! Wie findest du die Schuhe? Christiane sind sie zu klein, aber für mich?? Sie gefallen mir seeehr!!! (19,90!)

Schade, die passt mir nicht ... Zu weit ...

Hi Anne! Möchtest du Oma den Pullover zum Geburtstag kaufen? Mir gefällt er echt gut!!

Hallo! Ich bin mit Chris in meinem Lieblingsladen. Wie findest du das T-Shirt? Zu bunt? Ich finde es ganz schön.

Neee, die ist zu lang ...

Die Schuhe gefallen mir, aber die sind zu klein ...

Hi, Nadine, der Rock kostet nur 14,75! Gefällt er dir? Mir ist er zu eng.

Foto	1	2	3	4
SMS	?	?	?	?

10b Hör zu. Was kauft Christiane schließlich?
Poslouchej. Co si Christiane nakonec koupí?

3 84 vierundachtzig

Obrázek 33 učebnice, str. 84

2. Před samotným poslechem seznamuji žáky s tím, na co chci aby se žáci při poslechu zaměřili – žáci hledají to, co Christiane nakonec koupí. Poslech pouštím dvakrát.
3. Po poslechu následuje kontrola a diskuse. Poté hovoříme, co bychom za dané situace koupili my.
4. Evaluace

Příprava na hodinu: Německý jazyk

- **Třída:** 8.B, výuka přes Google meet
 - **Dotace:** 30min
 - **Počet žáků:** 12
 - **Téma:** Wie heißt deine Mutter?
1. Zopakování slovní zásoby na téma Meine Familie, pomocí webové aplikace Wordwall.net: <https://wordwall.net/resource/18483394/die-familie-rodina>
 2. Následně jsou žáci seznámeni s otázkami k poslechu, které si žáci zapíší do sešitu:

- Wie alt ist Annika?
- Wie heißt und wie alt ist Annikas Mutter?
- Wie heißt und wie alt ist Annikas Vater?
- Was macht Annikas Bruder gern?
- Wie heißt und wie alt ist Annikas Opa?
- Was macht der Opa gern?
- Was macht die Oma gern?

3. Po napsání následuje vlastní poslech, který je dostupný na adrese: <https://www.youtube.com/watch?v=J5KZwGDLRPE>, poslech pouštím dvakrát.
4. Po samotném poslechu následuje kontrola odpovědí a porozumění mluvenému textu. Za domácí úkol žáci dostávají písemný projev na téma: Meine Familie.
5. Evaluace

11 Vhodná cvičení pro trénink řečových dovedností v průběhu distanční výuky

Na základě evaluačního formuláře, který je uveden níže jsem se pokusila zjistit, která cvičení jsou při distanční výuce vhodná, a která naopak ne.

EVALUAČNÍ FORMULÁŘ

1. Vyhovovala ti distanční výuka?

- a) Distanční výuky jsem se nezúčastnil/a.
- b) Vůbec ne.
- c) Bylo to lepší než ve škole.
- d) Vyhovovala, ale ve škole jsem raději.

2. Jak ti vyhovovala výuka německého jazyka distančním způsobem?

- a) Nezúčastnil/a jsem se.
- b) Vůbec ne.
- c) Ve škole mě to více baví.
- d) Vyhovovala a bylo to lepší než ve škole.

3. Která cvičení ti nejvíce vyhovovala?

- a) Nemohu hodnotit
- b) Poslechová cvičení
- c) Práce s textem, čtení
- d) Vlastní konstrukce textů, písemný projev
- e) Cvičení na trénink komunikace

4. Která cvičení ti vůbec nevyhovovala?

- a) Nemohu hodnotit
- b) Poslechová cvičení
- c) Práce s textem, čtení
- d) Vlastní konstrukce textů, písemný projev
- e) Cvičení na trénink komunikace

5. Bavila tě více práce s učebnicí a pracovním sešitem nebo s online výukovými programy?

- a) Nemohu hodnotit

- b) Nebavilo mě nic
- c) Práce s učebnicí a pracovním sešitem
- d) Práce s online výukovými programy

6. Práce s kterou oblastí jazyka tě nejvíce bavila?

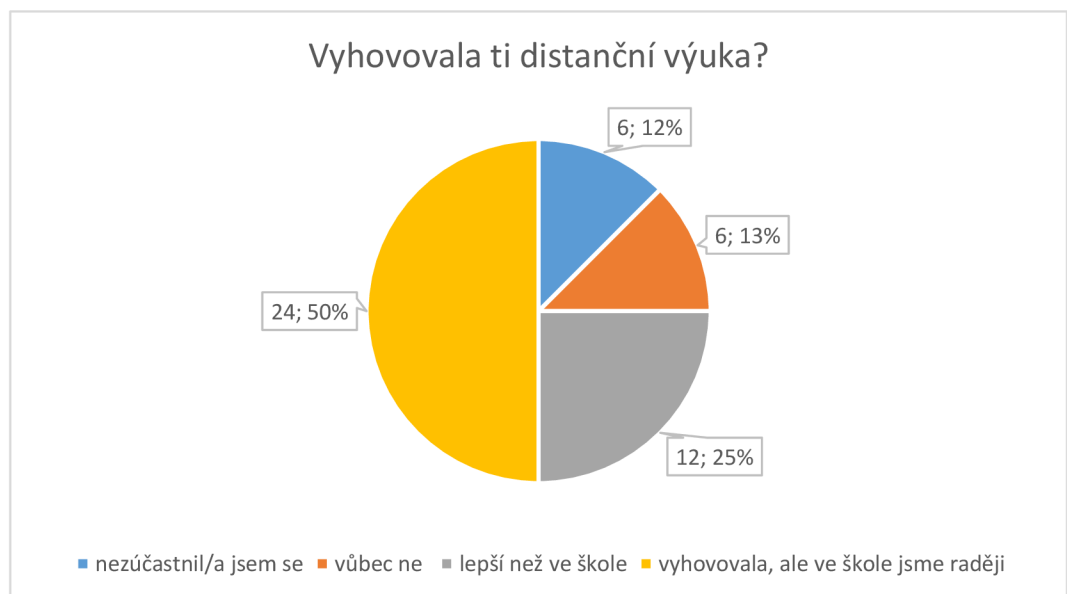
- a) Nemohu hodnotit
- b) Výslovnost
- c) Gramatika
- d) Slovní zásoba
- e) Pravopis

7. Práce s kterou oblastí jazyka tě naopak bavila co nejméně?

- a) Nemohu hodnotit
- b) Výslovnost
- c) Gramatika
- d) Slovní zásoba
- e) Pravopis

Tento evaluační formulář byl předán žákům po opětovném otevření škol a návratu k prezenční výuce. Formulář byl vyplňován anonymně. Celkem byl formulář vyplněn 48 žáky z osmých a devátých tříd Základní a Mateřské školy Větrní, ve které učím. Na základě vyhodnocení evaluačního formuláře jsem zjistila následující:

Otázka 1:

Graf č. 3

Z grafu vyplývá, že 6 žáků, to je 12 % ze všech dotazovaných, se distanční výuky vůbec neúčastnila. Mezi nejrozšířenější důvody neúčasti na distanční výuce byly většinou: nemožnost připojení, nedostatek techniky. Tito žáci si měli pro veškeré úkoly chodit ke škole, kde je měli ve vytištěné formě. Bohužel se většina těchto žáků ani pro tyto úkoly nedostavila. Dalším 6 žákům distanční výuka vůbec nevyhovovala, jedná se většinou o extrovertní žáky, kteří potřebují být středem pozornosti a pro práci kolem sebe potřebují ruch a přátele. Pro 12 žáků, tj. pro 25 % ze všech dotazovaných, byla distanční výuka vhodnější než výuka prezenční. Na základě mých zjištění se jednalo o žáky, kterým se při distanční výuce zalíbilo pozdější vstávání a více volného času. 24 žákům, tj. 50 % výuka vyhovovala, ale raději se učí ve škole.

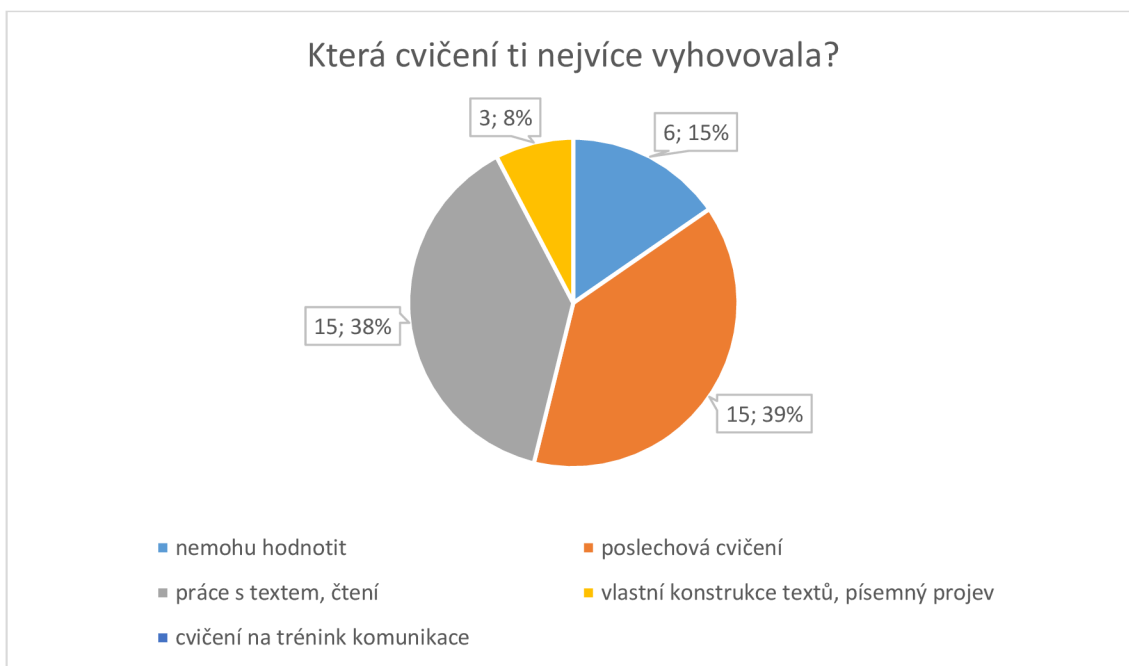
Otázka 2:

Graf č. 4

Dle grafu, který se vztahuje k otázce dva, můžeme konstatovat, že 6 žáků, tj. 12 % se distanční výuky vůbec neúčastnilo. Důvody neúčasti uvedeny výše. 12 žákům, tj. 25 % vyhovovala výuka německého jazyka distančním způsobem více než výuka prezenční. A 30 žákům, tj. 60 % výuka vyhovovala, ale mají raději prezenční výuku. Odpověď vůbec ne, nevedl ani jeden z dotazovaných.

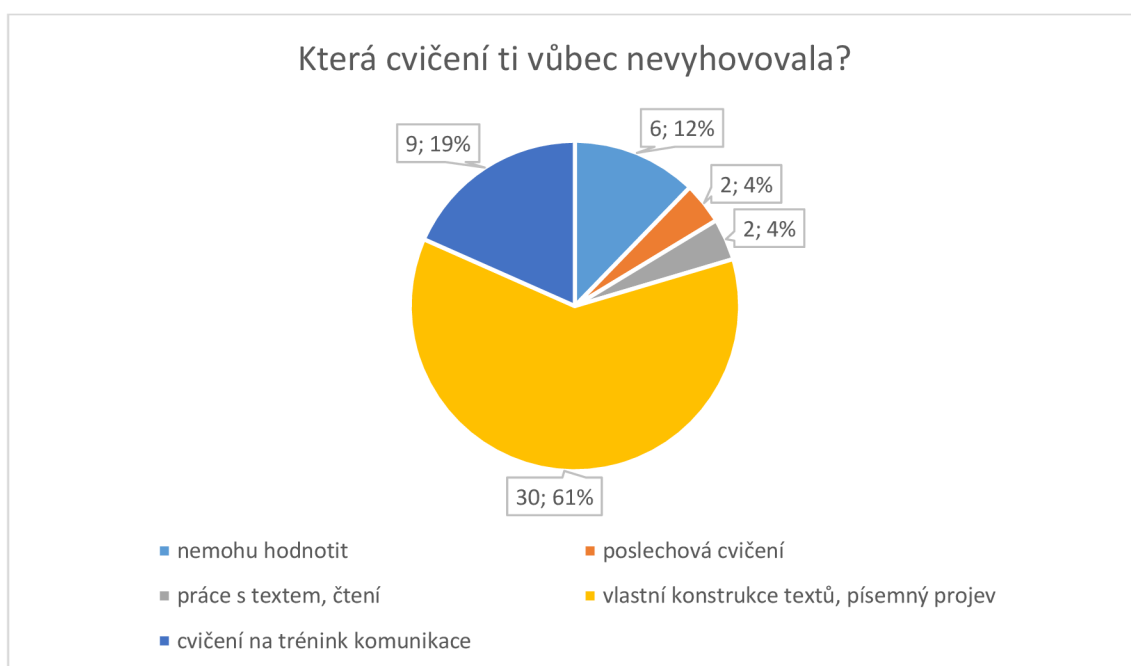
Otázka 3:

Graf č. 5

Z uvedeného grafu vyplývá, že nejvíce žákům ve výuce německého jazyka distanční formou, vyhovovaly cvičení na poslech s porozuměním a na čtení s porozuměním. Naopak nejméně jim vyhovovaly úkoly na písemný projev a mluvení.

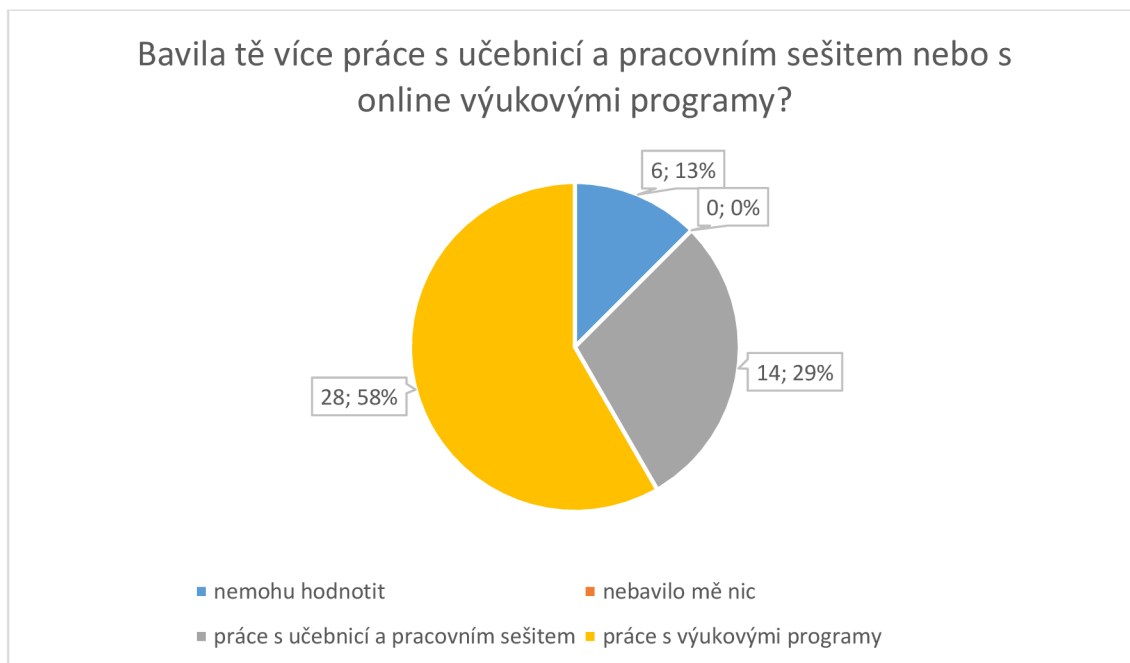
Otázka 4:

Graf č.6

Graf č.6 potvrzuje tvrzení z grafu č. 5, kde je uvedeno, že nejméně žákům vyhovovaly cvičení na písemný projev a na mluvení.

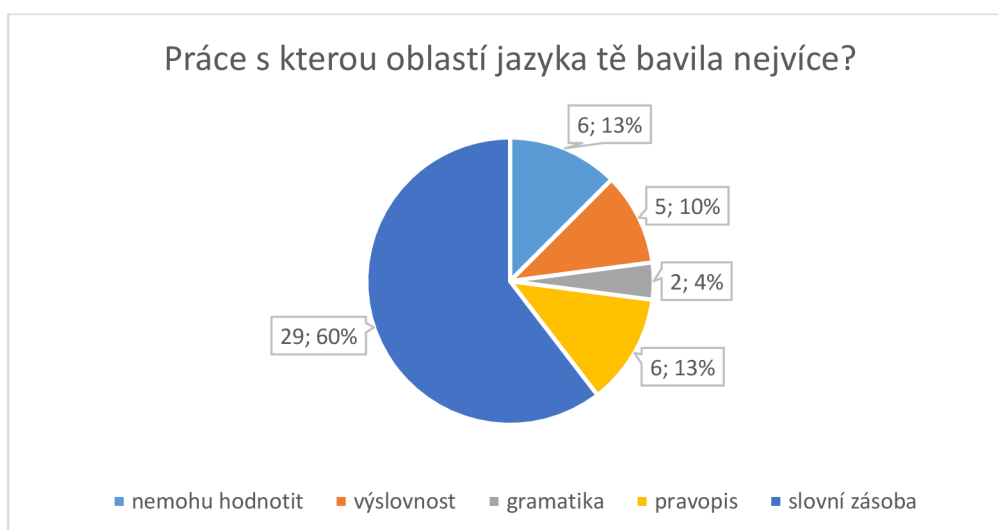
Otázka 5:

Graf č. 7

Z grafu č. 7 můžeme vyčíst, že žákům spíše vyhovovala práce s výukovými programy, protože jsou pro ně více zábavné a interaktivní než samotná učebnice. Dle mého názoru je nevhodnější práci s učebnicí a výukovými programy propojovat.

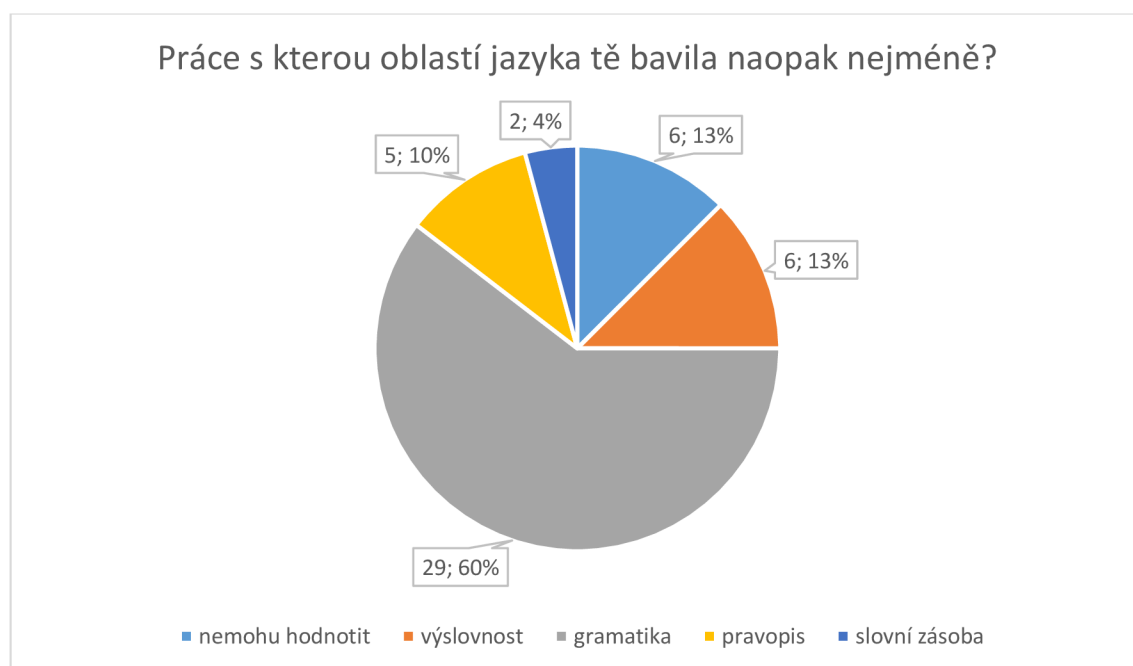
Otázka 6:

Graf č. 8

Graf č. 8 nám prezentuje, jazykové prostředky, se kterými žáci při distanční výuce nejráději pracovali. 29 respondentů, tj. 60 % všech dotazovaných, uvedlo, že je nejvíce bavila práce se slovní zásobou. Tudiž práce s výukovými programy, které jsou blíže prezentovány výše. Pravopis a výslovnost s 13 % a 10 % se stalo pro 11 žáků nejoblíbenější částí výuky. Nejméně oblíbeným jazykovým prostředkem se stala gramatika s pouhými 4 %.

Otázka 7:

Graf č. 9

Graf č. 9 potvrzuje tvrzení z grafu č. 8. Nejméně oblíbenou oblastí se stala gramatika oproti tomu nejoblíbenější oblastí se stala práce se slovní zásobou.

Z výše uvedeného vyplývá, že v době distančního vzdělávání není jednoduché zaujmout všechny žáky. Nelze vyučovat pouze jeden jazykový prostředek a řečovou dovednost, které žáky nejvíce zajímá, či baví. Jednotlivé jazykové prostředky a řečové dovednosti musí učitel německého jazyka vyučovat propojeně a ne pouze izolovaně.

Diskuse

Tato diplomová práce vznikla v reakci na potřebu distanční výuky v době koronavirové krize.

V teoretické části jsou prezentována specifika distanční výuky cizích jazyků, dále je podán přehled o počítačových aplikacích, které mají učitelé cizích jazyků k dispozici k přípravě vlastní výuky.

Hlavní důraz je kladen na empirickou část práce. V empirické části je detailně analyzovaná učebnice *Team Deutsch* a *Team Deutsch neu*, včetně všech materiálů, které jsou k dispozici online, a to zejména z hlediska možnosti využití v distanční výuce. V empirické části práce jsou představeny jazykové prostředky, tj. výslovnost, slovní zásoba, gramatika a pravopis a řečové dovednosti, tj. čtení s porozuměním, poslech s porozuměním, mluvení a psaní. Ke každému jazykovému prostředku a jazykové dovednosti jsou uvedena cvičení, pracovní listy, či celé přípravy na online výuku, které jsem v době distanční výuky ve své praxi sama využila.

Na základě evaluačních formulářů, které vyplňovali žáci Základní a Mateřské školy Větrní, jsem zjistila, že nejvhodněji lze v době distanční výuky trénovat řečové dovednosti jako, čtení s porozuměním a poslech s porozuměním. Nejvíce bavila žáky práce se slovní zásobou, kterou jsem s nimi procvičovala pomocí výukových programů, které jsou v této práci též představeny.

I přes zjištění, nelze vyučovat pouze jeden jazykový prostředek a řečovou dovednost, které žáky nejvíce zajímá, či baví. Jednotlivé jazykové prostředky a řečové dovednosti musí učitel německého jazyka vyučovat propojeně a ne pouze izolovaně.

Z toho vyplývá, že tato práce může být přínosná v době, kdy dojde k opětovnému uzavření škol. Práce může sloužit jako inspirace pro začínající, ale i zkušené učitele cizích jazyků.

Závěr

Tato diplomová práce vznikla na základě potřeby distanční výuky v době koronavirové krize, která nám všem obrátila životy vzhůru nohama. Práce se zabývala výukou německého jazyka v době distanční výuky a je rozdělena na teoretickou a empirickou část.

V teoretické části byl představen *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* a další kurikulární dokumenty, které z *RVP ZV* vychází. Dále byly představeny klíčové kompetence a standardy pro základní vzdělávání, které jsou stěžejní při formulaci výukových cílů v samotné výuce. V další části práce byl krátce prezentován též pro učitele a žáky důležitý dokument *Evropské jazykové portfolio*, které slouží k hodnocení zvládnuté jazykové úrovně. V další kapitole byly charakterizovány specifika distančního vzdělávání a byly provedeny rešerše odborných textů České školní inspekce týkající se výuky německého jazyka v době distanční výuky. Poslední kapitolou v teoretické části se stal přehled počítačových a webových aplikací, která jsou učitelům k dispozici při plánování a průběhu výuky.

Hlavní důraz byl kladen na empirickou část práce, v níž byl velmi detailně analyzován učebnicový soubor *Team Deutsch* a *Team Deutsch neu* včetně všech materiálů, které jsou k dispozici online, a to zejména z hlediska možností jejich využití v distanční výuce. Dále byly představeny jazykové prostředky a řečové dovednosti, k nimž byly přiloženy cvičení, pracovní listy, či celé přípravy na online hodiny, které byly v rámci vlastní pedagogické praxe využívány a ozkoušeny.

Na základě evaluačních formulářů, které byly vyplněny žáky Základní a Mateřské školy Větrní jsem se pokusila zjistit, která cvičení pro trénink řečových dovedností a jazykových prostředků jsou v době distanční výuky vhodná a která naopak ne. Dle získaných informací lze říci, že nejvhodněji lze v době distanční výuky trénovat řečové dovednosti jako, čtení s porozuměním a poslech s porozuměním. Nejvíce bavila žáky práce se slovní zásobou, kterou jsem s nimi procvičovala pomocí výukových programů, které jsou v této práci též představeny. I přes zjištění nelze vyučovat pouze jeden jazykový prostředek a řečovou dovednost, které žáky nejvíce zajímá, či baví. Jednotlivé jazykové prostředky a řečové dovednosti musí učitel německého jazyka vyučovat propojeně a ne pouze izolovaně.

Koronavirová krize nám hodně vzala, ale i hodně dala. Naučili jsme se pracovat v online prostředí, využívat různé webové, či počítačové aplikace, ale hlavně nás naučila vážit si našeho zdraví a být tolerantním vůči ostatním. I když pro mne byla online výuka přínosná, tak prezenční výuce s žáky se nikdy nic nevyrovná.

Resumé

Diese Diplomarbeit entstand aufgrund der Notwendigkeit des Fernstudiums während der Corona-Krise, die unser Leben für uns alle auf den Kopf stellte. Die Arbeit beschäftigte sich mit der Vermittlung der deutschen Sprache im Fernstudium und gliedert sich in einen theoretischen und empirischen Teil.

Im theoretischen Teil wurden das Rahmenbildungsprogramm für Grundschule und weitere curriculare Dokumente auf Basis des Rahmenbildungsprogramm für Grundschule vorgestellt. Darüber hinaus wurden Schlüsselkompetenzen und Standards für die Grundbildung eingeführt, die für die Formulierung von Lernzielen in der Lehre selbst entscheidend sind. Im nächsten Teil der Arbeit wurde auch ein wichtiges Dokument, das Europäische Sprachenportfolio, kurz vorgestellt, das der Beurteilung des erlernten Sprachniveaus dient. Im nächsten Kapitel wurden die Besonderheiten des Fernunterrichts charakterisiert und Recherchen in Fachtexten der tschechischen Schulinspektion über den Deutschunterricht zum Zeitpunkt des Fernunterrichts durchgeführt. Das letzte Kapitel des theoretischen Teils war ein Überblick über Computer- und Webanwendungen, die Lehrkräften im Planungs- und Lehrprozess zur Verfügung stehen.

Das Hauptaugenmerk lag auf dem empirischen Teil der Arbeit, in dem das Lehrbuchset *Team Deutsch* und *Team Deutsch neu* inklusive aller online verfügbaren Materialien, insbesondere im Hinblick auf ihre Einsatzmöglichkeiten im Fernunterricht, sehr detailliert analysiert wurde. Weiterhin wurden Sprachmittel und Sprechfertigkeiten eingeführt, die von Übungen, Arbeitsblättern oder ganzen Vorbereitungen für den Online-Unterricht begleitet wurden, die in der eigenen pädagogischen Praxis eingesetzt und erprobt wurden.

Anhand der Bewertungsbögen, die von den Schülern ausgefüllt wurden, habe ich versucht herauszufinden, welche Übungen zum Training der Sprechfertigkeit und der Sprachmittel zum Zeitpunkt des Fernunterrichts geeignet sind und welche im Gegenteil, nicht. Nach den gewonnenen Informationen kann man mit Sicherheit sagen, dass Sprachkompetenzen wie Lese- und Hörverstehen am besten im Fernunterricht geübt werden können. Den Schülern hat es am meisten Spaß gemacht, mit Vokabeln zu arbeiten, die ich mit Hilfe von Lernprogrammen, die auch in dieser Arbeit vorgestellt werden, mit ihnen geübt habe. Trotz der Ergebnisse ist es nicht möglich, nur einen

Sprachmittel und Sprechfertigkeit zu vermitteln, die die Schüler am meisten interessiert oder am meisten genießt. Die einzelnen Sprachmittel und Sprechfertigkeiten müssen vom Deutschlehrer zusammenhängend und nicht nur isoliert vermittelt werden.

Die Corona-Krise hat uns viel genommen, aber sie hat uns viel gegeben. Wir haben gelernt, in einer Online-Umgebung zu arbeiten, verschiedene Web- oder Computeranwendungen zu verwenden, aber vor allem haben sie uns gelehrt, unsere Gesundheit zu respektieren und anderen gegenüber tolerant zu sein. Obwohl Online-Lehre für mich von Vorteil war, ist Vollzeit-Lehre mit Studenten nie gleichzusetzen.

Seznam použité literatury

ČERNÝ, Michal et al. *Distanční vzdělávání pro učitele*. Brno: Flow, 2015. ISBN 978-80-905480-7-7.

ESTERL, Ursula, Juliane THURNHER a Hana ANDRÁŠOVÁ. *Team Deutsch: němčina pro 8. a 9. ročník základních škol*. Praha: Klett, 2007. ISBN 978-80-86906-73-7.

ESTERL, Ursula, Juliane THURNHER a Hana ANDRÁŠOVÁ. *Team Deutsch: němčina pro 8. a 9. ročník základních škol*. Praha: Klett, 2021. ISBN 978-80-86906-73-7.

ESTERL, Ursula, Juliane THURNHER a Hana ANDRÁŠOVÁ. *Team Deutsch neu, Pracovní sešit 1. díl: Němčina pro 8. a 9. ročník základních škol*. Praha: Klett, 2021. ISBN 978-80-7397-240-0.

ESTERL, Ursula, Juliane THURNHER a Hana ANDRÁŠOVÁ. *Team Deutsch neu, Pracovní sešit 2. díl: Němčina pro 8. a 9. ročník základních škol*. Praha: Klett, 2021. ISBN 978-80-7397-241-7

ESTERL, Ursula, Juliane THURNHER a Hana ANDRÁŠOVÁ. *Team Deutsch, Pracovní sešit. Němčina pro 8. a 9. ročník základních škol*. Praha: Klett, 2007. ISBN 978-80-86906-74-4.

KNECHT, Petr a Tomáš JANÍK. *Učebnice z pohledu pedagogického výzkumu. 1. vydání*. Brno: Paido, 2008. ISBN 978-80-7315-174-4.

PRŮCHA, J.: *Vzdělávání a školství ve světě*. Praha, Portál 1999. ISBN 80-7178-290-4

THURNHER, Juliane, Hana ANDRÁŠOVÁ a Zuzana BEŇOVÁ. *Team Deutsch neu, Metodická příručka pro učitele: Němčina pro 8. a 9. ročník základních škol*. Praha: Klett, 2021. ISBN 978-80-7397-242-4

Seznam internetových zdrojů

URL 1: *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. [online]. Praha: MŠMT, 2021, 142 s. [cit. 2021-01-06]. Dostupné z WWW:<http://www.nuv.cz/file/433_1_1/>.

URL 2: [cit. 2021-23-06]. Dostupné z WWW:< <http://www.nuv.cz/t/zarazeni-standardu-do-rvp-zv>

URL 3: [cit. 2021-23-06]. Dostupné z WWW:< <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/z/22244/DOVEDNOST-CTENI-S-POROZUMENIM-V-DOPLNKU-SERRJ-S-NOVYMI-DESKRIPTORY---CEFR-COMPANION-VOLUME.html/>

URL 4: [cit. 2021-03-07]. Dostupné z WWW:< <https://metodicky-web-ejp.rvp.cz/>

URL 5: [cit. 2021-03-07]. Dostupné z WWW:< <https://ejp.rvp.cz/>

URL 6: [cit. 2021-23-06]. Dostupné z WWW:< <https://www.csicr.cz/cz/ZAKLADNI-INFORMACE/O-nas>

URL 7: [cit. 2021-23-06]. Dostupné z WWW:< <https://www.npi.cz/aktuality/cizi-jazyky-a-digitalni-vzdelavani>

Seznam obrázků a tabulek

Tabulka 1: THURNHER, Juliane, Hana ANDRÁŠOVÁ a Zuzana BEŇOVÁ. *Team Deutsch neu, Metodická příručka pro učitele: Němčina pro 8. a 9. ročník základních škol*. Praha: Klett, 2021. ISBN 978-80-7397-242-4

Obrázek 1: Online dostupné na: <http://www.nuv.cz/t/zarazeni-standardu-do-rvp-zv> [cit. 03. 07. 2021]

Obrázek 2: Online dostupné na: <https://www.knihcentrum.cz/evropske-jazykove-portfolio> [cit. 03. 07. 2021]

Obrázek 3: Online dostupné na: <https://ejp.rvp.cz/> [cit. 03. 07. 2021]

Obrázek 4: Online dostupné na: <https://ejp.rvp.cz/> [cit. 03. 07. 2021]

Obrázek 5: Autorka: Anna Šimečková, vlastní archiv

Obrázek 6: Online dostupné na: <https://wordwall.net/resource/14517398/die-kleidung> [cit. 03. 07. 2021]

Obrázek 7: Autorka: Anna Šimečková, vlastní archiv

Obrázek 8: Online dostupné na: <https://www.liveworksheets.com/uq1209937nd> [cit. 03. 07. 2021]

Obrázek 9: Autorka: Anna Šimečková, vlastní archiv

Obrázek 10: Online dostupné na: <https://quizlet.com/283363654/fruhstuck-diagram/> [cit. 03. 07. 2021]

Obrázek 11: Online dostupné na: <https://www.umimenemecky.cz/pexeso-cas?source=explicitExercise> [cit. 03. 07. 2021]

Obrázek 12: Online dostupné na: <https://ucebnice.heureka.cz/team-deutsch-1-a1-kursbuch-plus-2cd/#specifikace/> [cit. 03. 07. 2021]

Obrázek 13: Online dostupné na: <https://ucebnice.heureka.cz/team-deutsch-neu-1-a1-ucebnice/> [cit. 03. 07. 2021]

Obrázek 14: Online dostupné na: <https://www.ansa.cz/team-deutsch--pracovni-sesit-seske-vydani--detail-V0M0000101.aspx> [cit. 03. 07. 2021]

Obrázek 15: Online dostupné na: <https://www.iklett.cz/library.php> [cit. 03. 07. 2021]

Obrázek 16: Online dostupné na: <https://www.iklett.cz/library.php> [cit. 03. 07. 2021]

Obrázek 17: Online dostupné na: <https://ucebnice.heureka.cz/team-deutsch-neu-1-a1-met-prirucka-plus-audio-cd-brozovana/> [cit. 03. 07. 2021]

Obrázek 18: Online dostupné na: <https://ucebnice.heureka.cz/team-deutsch-nemcina-pro-8-a-9-rocnik-zakladnich-skol-metodicka-prirucka-ursula-esterl-juliane-thurner/> [cit. 03. 07. 2021]

Obrázek 19: ESTERL, Ursula, Juliane THURNHER a Hana ANDRÁŠOVÁ. *Team Deutsch: němčina pro 8. a 9. ročník základních škol*. Praha: Klett, 2021. ISBN 9788086906737.

Obrázek 20: ESTERL, Ursula, Juliane THURNHER a Hana ANDRÁŠOVÁ. *Team Deutsch: němčina pro 8. a 9. ročník základních škol*. Praha: Klett, 2021. ISBN 9788086906737

Obrázek 21: Online dostupné na: <https://www.thinglink.com/scene/901443415986667521> [cit. 03. 07. 2021]

Obrázek 22: Online dostupné na: <http://anglina.unas.cz/easy-english/anglicka-tematicka-slovicka/anglicka-tematicka-slovicka-family/> [cit. 03. 07. 2021]

Obrázek 23: ESTERL, Ursula, Juliane THURNHER a Hana ANDRÁŠOVÁ. *Team Deutsch: němčina pro 8. a 9. ročník základních škol*. Praha: Klett, 2021. ISBN 9788086906737

Obrázek 24: ESTERL, Ursula, Juliane THURNHER a Hana ANDRÁŠOVÁ. *Team Deutsch: němčina pro 8. a 9. ročník základních škol*. Praha: Klett, 2021. ISBN 9788086906737

Obrázek 25: ESTERL, Ursula, Juliane THURNHER a Hana ANDRÁŠOVÁ. *Team Deutsch: němčina pro 8. a 9. ročník základních škol*. Praha: Klett, 2021. ISBN 9788086906737

Obrázek 26: ESTERL, Ursula, Juliane THURNHER a Hana ANDRÁŠOVÁ. *Team Deutsch: němčina pro 8. a 9. ročník základních škol*. Praha: Klett, 2021. ISBN 9788086906737

Obrázek 27: Online dostupné na: <https://de.islcollective.com/deutsch-daf-arbeitsblatter/grammatik/konjugation/konjugation-der-verben/81371> [cit. 03. 07. 2021]

Obrázek 28: Dostupné ve fotobance MS Word

Obrázek 29: Online dostupné na: <https://www.wissenschaft.de/gesundheit-medizin/ist-fruehstueck-wirklich-so-wichtig/> [cit. 03. 07. 2021]

Obrázek 30: ESTERL, Ursula, Juliane THURNHER a Hana ANDRÁŠOVÁ. *Team Deutsch: němčina pro 8. a 9. ročník základních škol*. Praha: Klett, 2021. ISBN 9788086906737

Obrázek 31: vlastní archiv

Obrázek 32: vlastní archiv

Obrázek 33: ESTERL, Ursula, Juliane THURNHER a Hana ANDRÁŠOVÁ. *Team Deutsch: němčina pro 8. a 9. ročník základních škol*. Praha: Klett, 2021. ISBN 9788086906737